

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять
з дисципліни для іноземних здобувачів вищої освіти
і курсу другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 073 «менеджмент»

Електронний ресурс

УДК 811.161.2'243(072)
У 45

Рецензенти:

Наталя УШАКОВА — доктор педагогічних наук, професор кафедри мовної та профільної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Павло БАБАЙ — кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янської філології філологічного факультету.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 23 жовтня 2025 року)*

У 45 **Українська мова як іноземна** : методичні рекомендації для підготовки до практичних занять з дисципліни для іноземних здобувачів вищої освіти і курсу другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «менеджмент» [Електронний ресурс] / уклад. О. О. Тітаренко, О. В. Копилова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 79 с.)

Методичні рекомендації призначені для іноземних студентів, які навчаються англійською мовою в Навчально-науковому інституті «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Рекомендації розроблено відповідно до навчальної програми курсу «Українська мова як іноземна». Матеріали містять плани практичних занять, основні методичні рекомендації щодо самостійної підготовки, питання для самоконтролю та підсумкового контролю знань, зразки контрольної та залікової роботи, літературу до курсу.

Для іноземних студентів та викладачів.

УДК 811.161.2'243(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025

© Тітаренко О. О., Копилова О. В., уклад., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	8
Тема 1. Фонетико-графічна система української мови. Український етикет	9
Тема 2. Іменник. Знайомство. Родина.....	13
Тема 3. Займенник. Особисті речі студента.....	18
Тема 4. Дієслово. Навчання в університеті.....	22
Тема 5. Прикметник. Прислівник. Моє місто.....	27
Тема 6. Числівник. Дні тижня та місяці в українській мові. Розклад занять	31
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА	36
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	38
INTRODUCTION.....	39
THE STRUCTURE OF THE ACADEMIC DISCIPLINE.....	41
THE THEMATIC PLAN OF THE DISCIPLIN.....	42
GUIDELINES	43
Topic 1. Phonetic and graphic system of the Ukrainian language. Ukrainian etiquette	44
Topic 2. Noun. Acquaintance. Family.....	48
Topic 3. Pronoun. Student's personal belongings.....	53
Topic 4. Verb. Studying at the university	57
Topic 5. Adjective. Adverb. My city.....	62
Topic 6. Numeral. Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule	66
CRITERIA FOR EVALUATING EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS	71
RECOMMENDED LITERATURE	73
ДОДАТКИ	74
Додаток 1. Зразок контрольної роботи. Appendix 1. Sample test work.....	74
Додаток 2. Зразок залікової роботи. Appendix 2. Sample credit work.....	76

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Українська мова як іноземна» покликана допомогти іноземним здобувачам вищої освіти I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти задовольнити їхні потреби в отриманні якісної освіти в українському ЗВО.

Мета вивчення дисципліни – формування та розвиток україномовної комунікативної компетентності іноземних здобувачів вищої освіти у навчальній та соціокультурній сферах спілкування.

Завдання вивчення дисципліни:

– формування і розвиток в іноземних здобувачів вищої освіти мовних та мовленнєвих умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності з метою опанування державної мови країни навчання та задоволення комунікативних потреб у навчальному та соціокультурному спілкуванні українською мовою;

– оволодіння студентами різними формами комунікації в навчальній та соціокультурній сферах спілкування.

Вивчення дисципліни забезпечує формування загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Вивчення дисципліни забезпечує формування спеціальних фахових компетентностей, визначених стандартом вищої освіти спеціальності:

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні досягти **програмних результатів навчання**, визначених стандартом вищої освіти спеціальності:

ПРН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;

ПРН9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

Здобувачі вищої освіти повинні:

знати

- особливості фонетичної та графічної систем української мови;
- форми роду і числа іменних частин мови (іменників, прикметників, займенників, числівників);
- утворення форм теперішнього, минулого та складеного майбутнього часу українських дієслів;
- лексику в межах вивченої тематики;

розуміти

- невеликі за обсягом тексти і діалоги з навчальної та соціокультурної сфер спілкування на теми, що вивчалися;
- монологічне мовлення в межах тематики, що вивчається;

володіти вміннями вивчаючого способу читання невеликих за обсягом текстів навчальної та соціокультурної тематики;

вміти

- ставити та відповідати на питання;
- сприймати, розуміти й адекватно реагувати на висловлювання під час обговорень тем, що вивчаються;

– брати участь у діалогічному мовленні на знайому тематику;

застосовувати набуті знання в освітньому процесі, в умовах навчальної діяльності та у соціокультурному спілкуванні.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практ.	лаб.	інд.	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Семестр 1						
Тема 1. Фонетико-графічна система української мови. Український етикет.	19		7			12
Тема 2. Іменник. Знайомство. Родина.	20		8			12
Тема 3. Займенник. Особисті речі студента.	17		5			12
Тема 4. Дієслово. Навчання в університеті.	27		12			15
Тема 5. Прикметник. Прислівник. Моє місто.	19		7			12
Тема 6. Числівник. Дні тижня та місяці в українській мові. Розклад занять.	18		6			12
Разом за 1-й рік навчання	120		45			75

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Фонетико-графічна система української мови. Український етикет.

Український алфавіт: букви та звуки. Система українських голосних та приголосних. Вживання м'якого знака й апострофа. Поняття про наголос. Види інтонаційних конструкцій.

Уживання українських етикетних виразів (привітання, прощання, прохання, подяка тощо).

Тема 2. Іменник. Знайомство. Родина.

Загальні відомості про іменник в українській мові. Рід іменників. Утворення форм множини іменників.

Знайомство. Члени сім'ї.

Тема 3. Займенник. Особисті речі студента.

Особові та присвійні займенники в українській мові. Рід і число присвійних займенників. Питання *чий? чия? чиє? чий?*

Найнеобхідніші особисті речі студента, які постійно використовуються у повсякденному житті.

Тема 4. Дієслово. Навчання в університеті.

Інфінітив. Утворення форм теперішнього, минулого та складеного майбутнього часу дієслів.

Робота студента на занятті та над домашніми завданнями.

Тема 5. Прикметник. Прислівник. Моє місто.

Вживання прикметників в українській мові (питання *який? яка? яке? які?*). Рід і число прикметників. Узгодження прикметників з іменниками та особовими займенниками. Прислівники способу дії (питання *як?*).

Опис рідного міста студента та Харкова.

Тема 6. Числівник. Дні тижня та місяці в українській мові.

Розклад занять.

Позначення кількості предметів. Вживання кількісних числівників (питання *скільки?*). Позначення порядку предметів при лічбі (питання *котрий? котра? котре? котрі?*). Рід і число порядкових числівників.

Дні тижня та місяці в українській мові. Розклад занять.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Методичні рекомендації є складовою частиною навчально-методичного комплексу дисципліни «Українська мова як іноземна».

У методичних рекомендаціях висвітлено основні засади кредитної навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна». Метою методичних рекомендацій є допомога іноземному здобувачу вищої освіти I курсу другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту «Каразінська школа бізнесу» навчатися в супроводі викладача або індивідуально здобувати знання про систему української мови, формувати та розвивати мовленнєві навички та вміння, успішно реалізовувати свою комунікативну компетентність під час навчання в українському ЗВО. Методичні рекомендації допоможуть у підготовці до практичних занять та частково в організації самостійної роботи іноземних студентів.

Методичні рекомендації охоплюють усі основні теми з дисципліни «Українська мова як іноземна» в I семестрі першого року навчання магістрантів-іноземців. До кожної теми практичних занять надається стисла теоретична інформація, що розкриває основні питання, та рекомендації щодо вивчення кожної теми згідно з робочою програмою, укладеною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, освітньо-професійної програми «Бізнес-адміністрування».

Тема 1. Фонетико-графічна система української мови.

Український етикет

Кількість годин практичних занять – 7.

Кількість годин самостійної роботи – 12.

Зміст занять за темою. Український алфавіт: букви та звуки. Система українських голосних та приголосних. Вживання м'якого знака й апострофа. Поняття про наголос. Види інтонаційних конструкцій.

Уживання українських етикетних виразів (привітання, прощання, прохання, подяка тощо).

Рекомендації щодо вивчення теми 1

Вступний фонетичний курс передбачає послідовне практичне ознайомлення іноземних магістрів з українською абеткою, її буквами і звуками, їхнім співвідношенням, головними закономірностями вимови та написання літер, правилами читання на рівні складів, слів, словосполучень і речень, роботу по засвоєнню основних інтонаційних конструкцій.

Матеріал з практичної фонетики.

Здобувачі вищої освіти повинні:

1. Вивчити українську абетку, знати усі літери, їхні назви, голосні та приголосні звуки, вміти розрізняти літери на слух, правильно їх записувати, впізнавати не тільки друковані, а й рукописні варіанти, розуміти особливості вживання м'якого знаку та апострофа.

Літери для позначення голосних звуків:

А а [а], О о [о], У у [у], Е е [е], И и [и], І і [і]

Я я [йа], Ю ю [йу], Є є [йе], Ї ї [йі]

Літери для позначення приголосних звуків:

Б б, В в, Г г, Ґ ґ, Д д, Ж ж, З з, Й й, К к, Л л, М м, Н н, П п, Р р,

С с, Т т, Ф ф, Х х, Ц ц, Ч ч, Ш ш, Щ щ

Літера ь не позначає звука, вона пом'якшує попередній приголосний.

Український алфавіт

Літера	Ім'я літери	Пропис	Еквівалент вимови звуку латиницею	Примітки
А а	а	<i>А а</i>	a	
Б б	бе	<i>Б б</i>	b	
В в	ве	<i>В в</i>	v / w	
Г г	ге	<i>Г г</i>	h	
Ґ ґ	ґе	<i>Ґ ґ</i>	g	
Д д	де	<i>Д д</i>	d	
Е е	е	<i>Е е</i>	e	
Є є	є	<i>Є є</i>	ye ie	на початку слова в інших позиціях
Ж ж	же	<i>Ж ж</i>	zh	
З з	зе	<i>З з</i>	z	
И и	и	<i>И и</i>	y	
І і	і	<i>І і</i>	i	
Ї ї	ї	<i>Ї ї</i>	yi i	на початку слова в інших позиціях
Й й	йот	<i>Й й</i>	y i	на початку слова в інших позиціях
К к	ка	<i>К к</i>	k	
Л л	ел	<i>Л л</i>	l	
М м	ем	<i>М м</i>	m	
Н н	ен	<i>Н н</i>	n	
О о	о	<i>О о</i>	j	
П п	пе	<i>П п</i>	p	
Р р	ер	<i>Р р</i>	r	
С с	ес	<i>С с</i>	s	
Т т	те	<i>Т т</i>	t	
У у	у	<i>У у</i>	u	
Ф ф	еф	<i>Ф ф</i>	f	
Х х	ха	<i>Х х</i>	kh	
Ц ц	це	<i>Ц ц</i>	ts	
Ч ч	че	<i>Ч ч</i>	ch	
Ш ш	ша	<i>Ш ш</i>	sh	
Щ щ	ща	<i>Щ щ</i>	shch	
Ь ь	м'який знак	<i>Ь ь</i>	no sound	пом'якшує попередній приголосний
Ю ю	ю	<i>Ю ю</i>	yu iu	на початку слова в інших позиціях
Я я	я	<i>Я я</i>	ya ia	на початку слова в інших позиціях

Апостроф ' – графічний знак, який використовується для позначення твердої вимови певних приголосних (б, п, в, м, ф, р) перед літерами я, ю, є, ї.

На збігу двох однакових приголосних відбувається подовження або подвоєння: *заняття, завдання, життя* (однакові звуки вимовляються як один довгий).

Звертається увага на запис літер і транскрипції, відбувається спостереження та прослуховування артикуляції звуків, групове та індивідуальне повторення.

Виконуються завдання: «Слухайте і повторюйте» (хором та індивідуально), «Пишіть», «Читайте», «Говоріть».

2. Читати слова, передбачені для вивчення лексичним мінімумом, вміти ділити слова на склади, правильно ставити наголос (в українській мові він вільний), розрізняти інтонаційні конструкції, вдало вживати велику літеру та розділові знаки. Студенти мають навчитися працювати зі словником. Особлива увага приділяється запам'ятовуванню слів шляхом ідентифікації з малюнками.

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *мама, тато, тут, там, це, хто, що, де, дата, банк, так, ні, урок, літера, звук, слово, декан, деканат, викладач, дошка, розклад, пара, зараз, вікно, вдома, вода, кава, молоко, сік, він, вона, воно, вони, студент, студентка, таксі, сумка, сонце, море, місто, око, авто, адреса, двері, лимон, стіл, стілець, олівець, ручка, словник, підручник, книга, лист, ліворуч, праворуч, друг, подруга, гудзик, день, ніч, ось, ваза, квітка, питання, відповідь, заняття, завдання, дощ, чай, музей, майдан, хліб, Харків, Київ, яблуко, аудиторія, вулиця, ім'я, сім'я, аптека, парк, сад, лампа, добре, країна, факультет, університет, аптека, лампа, брат, сестра, син, дочка, фраза, телефон, фото, група, магазин, шапка, шарф, гуртожиток, кімната, шафа, чоловік, жінка.*

Прислівники *там* ≠ *тут* – антоніми, що позначають місце, де знаходиться предмет або особа. *Мама тут. Тато там.*

Вказівні слова *то, це* використовуються для:

– вказівки на особу: *Це тато;*

– вказівки на предмет: **Це зошит.**

Сполучник **і** служить для поєднання однорідних членів речення: *Там студент і студентка.*

Розповідні і питальні речення: *Студент вдома. Студент вдома?*

Позначення предмета або особи: *Це подруга. Це кімната. Ось клас.*

Місцезнаходження предмета або особи: *Викладач тут. Деканат там.*

Запит інформації про предмет або особу, про місцезнаходження предмета або особи: **Це аудиторія? Це Іван? Мама тут? Університет там?**

Підтвердження інформації: *Мама тут? – Так, мама тут.*

Заперечення інформації: *Метро там? – Ні, метро тут.*

Складання діалогів за зразком.

– Це декан? – Це кімната?

– Так, це декан. – ...,

Мовленнєвий етикет: уживання українських етикетних виразів (привітання, прощання, прохання, подяка).

Привітання.

Вітаю! Здрастуйте! Добрий день! Добрий ранок! Добрий вечір!

Здрастуй! Привіт!

Прощання.

До побачення! До зустрічі! На все добре! Бувайте!

Бувай!

Прохання.

Будь ласка! Дуже прошу! Дозвольте! Будьте ласкаві!

Подяка.

Дякую! Спасибі! Вдячний вам! Щиро дякую! Дуже вдячний!

Мовленнєвий практикум. Читання діалогів у парах. Складання діалогів за зразком. Розвиток письма, складання простих речень, міні-діалогів. Актуалізація лексичного матеріалу.

Розвиток умінь і навичок уживання українських етикетних виразів у різних ситуаціях (офіційне, дружнє). Співвідношення етикетних виразів з малюнками.

Зміст самотійної роботи. Фонетико-графічна система української мови. Український етикет (читання діалогів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань відповідно до теми. Усна мовленнєва практика (аудіювання, підготовка до діалогічного мовлення). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача. Опитування з метою вдосконалення вмінь діалогічного мовлення.

Тема 2. Іменник. Знайомство. Родина

Кількість годин практичних занять – 8.

Кількість годин самотійної роботи – 12.

Зміст занять за темою. Загальні відомості про іменник в українській мові. Рід іменників. Утворення форм множини іменників. Знайомство. Члени сім'ї.

Рекомендації щодо вивчення теми 2

Здобувачі вищої освіти повинні мати загальне поняття про іменники у називному відмінку, розрізняти істоти та неістоти, чітко визначати рід іменників, утворювати множину.

Іменник – самотійна частина мови, що позначає особу, предмет, явище.
Питання: *хто?* або *що?*

Це син. – Хто це? Це аудиторія. – Що це?

Іменник позначає:

1) назви конкретних речей і предметів, неживих істот (*університет, будинок, стіл, дерево, зошит, книга, урок*);

2) назви живих істот (*мама, тато, брат, сестра, чоловік, економіст, декан*).

Вправи на розподіл слів за критерієм «істота або неістота».

Усі іменники в однині мають постійну категорію **роду**, що формально виражається флексією. Іменники чоловічого роду співвідносяться із займенником **він**, жіночого – **вона**, середнього – **воно**.

Рід іменників

	Чоловічий	Жіночий	Середній
типові закінчення	текст <u>□</u> (остання літера приголосний + нульове закінчення) телефон <u>□</u> викладач <u>□</u> музей <u>й</u> <u>□</u> олівець <u>ь</u> <u>□</u> день <u>ь</u> <u>□</u>	сестра <u>а</u> сумка <u>а</u> бабуся <u>я</u> аудиторія <u>я</u>	вікно <u>о</u> місто <u>о</u> море <u>е</u> заняття <u>я</u> питання <u>я</u> ім'я <u>я</u>
нетипові закінчення	батько <u>о</u> Дніпро <u>о</u> Микола <u>а</u>	ніч <u>□</u> сіль <u>ь</u> <u>□</u> мати	курча <u>а</u>
	- <u>□</u> , - <u>ь</u> , (- <u>о</u> , - <u>а</u> , - <u>я</u>)	- <u>а</u> , - <u>я</u> (- <u>ь</u> , - <u>□</u>)	- <u>о</u> , - <u>е</u> , - <u>я</u> (- <u>а</u>)

В українській мові є обмежена кількість слів **спільного** роду, наприклад, *староста* (він і вона).

Вправи на визначення роду іменників.

Іменники змінюються за **числами** (однина, множина) та відмінками.

Утворення форм множини іменників

	Однина	Множина	Закінчення	
Чоловічий рід (він)	урок <u>□</u>	уроки <u>и</u>	<u>□</u> + и	-и / -і / -ї
	викладач <u>□</u>	викладачі <u>і</u>	ч, щ, ж, щ, ар + і	
	олівéць <u>ь</u>	олівці <u>ї</u>	ь → і	
	музей <u>й</u>	музеї <u>ї</u>	й → ї	
Жіночий рід (вона)	ваза <u>а</u>	вази <u>и</u>	а → и	-и / -і / -ї
	площа <u>а</u>	площі <u>і</u>	ч, щ, ж, щ + а → і	
	ву́лиця <u>я</u>	вулиці <u>і</u>	я → і	
	аудиторі́я <u>я</u>	аудиторії <u>ї</u>	ія → її	
	ніч <u>□</u>	ночі <u>і</u>	<u>□</u> + і	

	відповідь	відповіді	ь → і	
	сім'я	сім'ї	'я 'ї	
Середній рід (воно)	ві́кно́	ві́кна	о → а	-а / -я
	мо́ре	мор'я	е → я	
	пита́ння	пита́ння	=	

Зверніть увагу!

стіл – столи́

дити́на – ді́ти

ім'я – іменá

сік – со́ки

люди́на – лю́ди

о́ко – о́чі

будіно́к – буди́нки

дівчи́на – дівча́та

фо́то = фо́то

квито́к – квиткі́

кві́тка – кві́ти

таксі = таксі

день – дні́

мати – матері́

оли́вець – оли́вці

лі́кар – лі́карі,

Гроші, двері, джинси – завжди множина

друг – дру́зі

Вправи на утворення множини.

Інформація про місцезнаходження предмета або особи: *Де?* – ось, ліворуч ≠ праворуч, поряд, удома (вдома).

Прислівники *ліворуч* ≠ *праворуч* – антоніми що позначають місце, де знаходиться особа або предмет.

Сполучник **й** служить для з'єднання однорідних членів речення: *Там аудиторія й декнат.*

Сполучник **і** вживається після приголосних, між приголосними, перед словами, що починаються на *я, ю, є, ї*: *Тут факультет і деканат. Там банан і яблуко.*

Сполучник **й** вживається після голосного перед приголосним, між голосними: *Це мої батько й брат. Там Ольга й Аліна.*

Сполучник **а** – протиставний: *Ліворуч парк, а праворуч банк.*

Виконуються завдання: «Слухайте і повторюйте» (хором та індивідуально), «Пишіть», «Читайте», «Говоріть».

Лексична й словникова робота: запис нових слів у словник разом з перекладом, робота з малюнками, тематичними лексичними групами «Університет», «Аудиторія», «Харків», «Родина».

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *мати, батько, дідусь, бабуся, тітка, дядько, родина, дитина, діти, батьки, я, ти, ми, ви, вони, текст, вправа, діалог, банкомат, кредит, ринок, обмінник, євро, долар, гривня, гроші, факультет, кафедра, секретар, оцінка, залік, іспит, зошит, аркуш, папір, математика, економіка, українська мова, дівчина, хлопець, лікар, людина, економіст, бізнесмен, бізнесвумен, директор, каса, касир, менеджер, лимон, картопля, банан, цибуля, хліб, м'ясо, риба, сіль, цукор, чашка, чайник, ложка, виделка, ніж, тарілка, супермаркет, ціна, метро, автобус, лікарня, столиця, ріка, сьогодні, вчора, завтра, зараз, наприклад, тиждень, понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя, теж, добре.*

Мама = мати

Тато = батько

Мовленнєвий практикум. Відпрацювання техніки читання.

Удосконалення навичок мовлення. Прослуховування діалогів. Корекція.

Робота в парах. Складання діалогів за зразком.

- Хто це?
- Це Володимир Борисович.
- Він студент?
- Ні, він декан.
- Хто це?
-
- Вона викладач?
- Так,

Мовленнєвий етикет. Знайомство.

Форми запиту імені: *Як Вас звати? Як тебе звати?*

Форми відповідей на запит про знайомство: *Мене звати ... Я – ... Дуже приємно.*

Як Вас звати?

Я → **Мене** звати ... Олена

Ти → **Тебе** звати ... Надія

Він → **Його** звати ... Іван

Вона → **Її** звати ... Марія

Ми → **Нас** звати ... Василь і Павло

Ви → **Вас** звати ... Ганна Петрівна?

Вони → **Їх** звати ... Петро та Ірина

Читання діалогів та складання діалогів за зразком. Актуалізація знань про етикет: вітання, форми запиту і повідомлення імені.

– Добрий день!

– Вітаю!

– Як Вас звати?

– Мене звати Михайло. А Вас?

– Мене звати Світлана.

– Дуже приємно!

– Дуже приємно!

– Хто Ви?

– Я студентка. А Ви?

– Я теж студент.

Конструкція «**У мене є...**».

Я – *У мене є...* У мене є брат і сестра.

Ти – *У тебе є...* У тебе є олівець?

Ви – *У Вас є ...* У вас є підручник?

Лексична тема: «Родина».

Робота з текстом «Родина»:

1. Словникова робота: пошук нових слів у словнику (батьки, брат, сестра, бабуся, дідусь, тітка, дядько тощо), переклад на рідну мову студента.

2. Робота з ілюстративним матеріалом до тексту, складання підписів до малюнків за темою.

3. Читання тексту з дотриманням орфоепічних норм.
4. Відповіді на питання до тексту.
5. Вдосконалення вмінь діалогічного мовлення: складання діалогів, підготовка до монологічного мовлення на тему «Моя родина».

Родина

Це фото. Тут родина. Це батько. Його звати Іван. Праворуч мати. Її звати Ганна. Поруч діти: син та дочка. Їх звати Олексій та Тетяна. Вони брат і сестра.

Питання до тексту:

- 1) Хто на фото?
- 2) Хто Іван?
- 3) Хто праворуч? Як її звати?
- 4) Де діти? Як їх звати?

Зміст самостійної роботи. Робота з текстами за темами: «Іменник», «Знайомство», «Родина» (читання текстів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань за темою. Усна мовленнєва практика (аудіювання, підготовка до монологічного висловлювання, діалогічного мовлення). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача. Опитування з метою вдосконалення вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

Тема 3. Займенник. Особисті речі студента

Кількість годин практичних занять – 5.

Кількість годин самостійної роботи – 12.

Зміст занять за темою. Особові та присвійні займенники в українській мові. Рід і число присвійних займенників. Питання *чий? чия? чие? чий?*

Найнеобхідніші особисті речі студента, які постійно використовуються у повсякденному житті.

Рекомендації щодо вивчення теми 3

Займенник – частина мови, яка вказує на предмет, особу, ознаку, кількість, але не називає їх. Найчастіше вживається замість іменника.

Особові займенники

Особа	Однина	Множина
1	я	ми
2	ти	ви
3	він, вона, воно	вони

Співвідношення особових займенників *він, вона, воно* з іменниками за родом.

Присвійні займенники: *мій, твій, свій, ваш, наш, його, її, їхній, їх* узгодження у роді з іменниками. Питання *Чий? Чия? Чие? Чий?*

	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
	Чий?	Чия?	Чие?	Чий?
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твоє	твої
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
Він	його			
Вона	її			
Воно	його			
Вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

Це **я**. Це **мій** тато, **моя** мама, **моє** фото, **мої** батьки.

Це **ти** і **твій** будинок, **твоя** кімната, **твоє** слово, **твої** зошити.

Це **ми**. Там **наш** факультет, **наша** кафедра, **наше** вікно, **наші** викладачі.

Це **ви**. Тут **ваш** друг, **ваша** подруга, **ваше** метро, **ваші** ручки.

Це **вони** та **їхній** декан, **їхня** аудиторія, **їхнє** місто, **їхні** телефони.

Це **вона**. Це **її** підручник, **її** кава, **її** завдання, **її** друзі.

Це **він** і **його** син, **його** дочка, **його** життя, **його** діти.

Робота з фразою, необхідною для звертання: *Скажіть/скажи, будь ласка.*

Виконання вправ на закріплення матеріалу. Читання речень, діалогів, текстів, заповнення пропусків, продукування власних монологічних та діалогічних висловлювань. Доповнення фраз, поєднання окремих частин речення в ціле тощо.

1) – *Чий це підручник, ваш?*

– Ні, не *мій*. Там викладач, це *його* підручник.

– А ручка *ваша*?

– Так, ручка *моя*.

2) – Студенти, *скажіть, будь ласка*, це *ваш* розклад?

– Так, це *наш* розклад.

3) Це їхня _____ (дочка, кімната, родина, мама, країна).

Ось наш _____ (університет, декан, тато, викладач).

Тут мої _____ (зошити, словники, документи).

4) 1. Ваші а) подруга, фірма, сорочка.

2. Моя б) друзі, квіти, проблеми.

5) Це мої брати. Тут _____ кімната.

Ось діти, там _____ мама.

6) Це я. _____ звати Василь. _____ бізнесмен. _____ є свій банк.

Ось фото. Це _____ банк.

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *тема, сторінка, Україна, паспорт, документ, історія, інформація, посвідка, хвилина, година, перерва, фірма, попит, пропозиція, фінанси, погано, нормально, дуже, багато, мало, Дніпро, Львів, ноутбук, машина, комп'ютер, ключі, ліки, прізвище, іноземець, українець, товариш, кіт, кішка, собака, дружина, чоловік, чек, парасоля, проблема, кабінет, одяг, взуття, футболка, костюм, светр, брюки, блуза, сорочка, сукня, спідниця, шкарпетки, куртка, вишиванка.*

Розвиток мовленнєвих навичок та вмінь. Робота в парах, спільне продукування діалогів. Актуалізація лексики попередніх занять.

- Добрий _____!
- Вітаю!
- Як Вас звати?
- Мене звати Микита, а _____?
- Мене звати Оксана. Дуже _____.
- Мені тяж.
- Ви студент?
- Так.
- Скажіть, будь ласка, це _____ група?
- Так, це _____ група.
- А де ваш розклад?
- Він тут, праворуч.
- Чий це кабінет?
- Це деканат. Там декан.
- У Вас є папір?
- Ось, будь ласка.
- Дякую!
- На все добре!
- _____

Лексична тема: «Особисті речі студента».

Робота з текстом «Мої речі»:

1. Словникова робота: пошук нових слів у словнику, переклад на рідну мову студента.
2. Робота з ілюстративним матеріалом до тексту, складання підписів до малюнків за темою.
3. Читання тексту з дотриманням орфоепічних норм.
4. Відповіді на питання до тексту. За потреби коментар і допомога викладача.
5. Вдосконалення вмінь діалогічного мовлення: складання діалогів, підготовка до монологу на тему «Мої речі».

Мої речі

Добрий день! Мене звати Білал. Моя країна – Індія. Я студент-іноземець. Мій факультет – КШБ. Моя група – БА-51.

Ось моя сумка. У мене тут є документи – паспорт і посвідка. Ще є телефон і ноутбук, ключі, ручка, олівець, зошити, книги, парасоля.

Ось моя кімната. Тут мій одяг: футболка, светр, куртка, джинси, шапка. А тут фото. Там моя родина: моя мама, мій тато, мої брат і сестра.

Питання до тексту:

- 1) Хто такий Білал?
- 2) Хто є на фото?
- 3) Де одяг?

Зміст самостійної роботи. Робота з текстами за темою: Займенник. Особисті речі студента (читання текстів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань відповідно до теми. Усна мовленнєва практика (аудіювання, підготовка до монологічного висловлювання, діалогічного мовлення). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача. Опитування з метою вдосконалення вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

Тема 4. Дієслово. Навчання в університеті

Кількість годин практичних занять – 12.

Кількість годин самостійної роботи – 15.

Зміст занять за темою. Інфінітив. Утворення форм теперішнього, минулого та майбутнього часу дієслів.

Робота студента на занятті та над домашніми завданнями.

Рекомендації щодо вивчення теми 4

Поняття про дієслово. Вживання дієслів. Інфінітив, неозначена форма дієслова. Формування знань про дієслово й дієвідміни, їхні закінчення.

Дієслово – частина мови, що вказує на дію або стан предмета або істоти, відповідає на питання *що робити?, що зробити?* Змінюється за особами, числами, часами. Може бути недоконаного та доконаного виду.

В українській мові є теперішній час, майбутній та минулий.

Інфінітив – неозначена форма дієслова, яка вказує на дію, не називаючи час, особу, число, спосіб. Ця форма вказана як початкова у словниках. Утворюється за допомогою суфіксів -ти або -ть.

Дієвідміна дієслів (теперішній час)

1 група (дієвідміна)		2 група (дієвідміна)	
ЧИТАТИ ЗНАТИ працювати, слухати, писати, відпочивати, розмовляти, розуміти		ГОВОРИТИ ВЧИТИ робити, сидіти, лежати, стояти, висіти	
Я пишу	-у	Я вчу	-у
Я читаю	-ю	Я говорю	-ю
Ти пишеш	-еш	Ти вчиш	-иш
Ти читаєш	-єш	Ти говориш	
Він, вона, воно пише	-е	Він, вона, воно вчить	-ить
Він, вона, воно читає	-є	Він, вона, воно говорить	
Ми пишемо	-емо	Ми вчимо	-имо
Ми читаємо	-ємо	Ми говоримо	
Ви пишете	-ете	Ви вчите	-ите
Ви читаєте	-єте	Ви говорите	
Вони пишуть	-уть	Вони вчать	-ать
Вони читають	-ють	Вони говорять	-ять
ж, ч, ш, щ + у, а			

Навчатися, дивитися

Я навчаюсь (навчаюся), дивлюсь (дивлюся)

Ти навчаєшся, дивишся

Він, вона, воно навчається, дивиться

Ми навчаємося, дивимося

Ви навчатесь, дивитися

Вони навчаються, дивляться

Наказовий спосіб дієслова

Наказовий спосіб дієслова виражає наказ, прохання, пораду.

Писати → він пиш-е → шиш+и → пиши (ти)

→ пиш + іть →пишіть (ви)

Говорити → він говор-ить → говор+и → говори (ти)

→ говор + іть →говоріть (ви)

Робити → він роб-ить → роб+и → роби (ти)

→ роб + іть →робіть (ви)

Читати → він чита-є → чита + й → читай (ти)

→ чита + йте →читайте (ви)

Повторювати → він повторю-є → повторю+й → повторюй (ти)

→ повторю + йте →повторюйте (ви)

Відпочивай(те), знай(те), грай(те), працюй(те), розмовляй(те), стій(те),
вчи/вчіть, запитуй(те), повторюй(те).

Вживання дієслів та їх словоформ при дієвідмінюванні (І дієвідміна,
теперішній час), виконання завдань.

Слúхати, розуміти, знáти, розмовляти, відпочивáти, вивча́ти, відпові́дати,
працюва́ти, за́питувати.

Відпочивати Працювати

Я відпочиваю я працюю

Ти відпочиваєш ти працюєш

Подобатися

Мені /тобі /нам /вам /їй / йому /їм подобається

Мені подобається кава, а їй подобається чай.

Виконання вправ:

1) _____ читаю. _____ знаємо. _____ розуміють. _____ вивчає.

2) Студенти _____ українською. Друг _____ економіку.

3) – Що Ви робите? – А що робить ваш друг?

– Я _____. – Він _____.

Вживання дієслів та їх словоформ при дієвідмінюванні (II дієвідміна, теперішній час), виконання завдань.

Говорі́ти, вчі́ти, сиді́ти, сто́яти, лежа́ти, висі́ти.

Викладач *стоїть*, студент *сидить*, ручка *лежить*, картина *висить*.

Вживання дієслова «бути» для вираження наявності будь-якого предмета/особи/факту у теперішньому, минулому й майбутньому часі:

Там є викладач. Вчора **був** урок (**була** практика, **було** заняття, **були** канікули). Завтра **буде** лекція.

Майбутній час дієслів

		Читати, писати, говорити, вчити
Я	буду	читати, писати, говорити, вчити
Ти	будеш	читати, писати, говорити, вчити
Він, вона, воно	буде	читати, писати, говорити, вчити
Ми	будемо	читати, писати, говорити, вчити
Ви	будете	читати, писати, говорити, вчити
Вони	будуть	читати, писати, говорити, вчити

Минулий час дієслів

Знати → знати → зна + в → він (я, ти – ч. р.) **знав**

→ зна + ла → вона (я, ти – ж. р.) **знала**

→ зна + ло → воно **знало**

→ зна + ли → вони (ми, ви) **знали**

Писати: він писав, вона писала, воно писало, вони писали.

Відпочивати: він відпочивав, вона відпочивала, воно відпочивало, вони відпочивали.

Працювати: він працював, вона працювала, воно працювало, вони працювали.

Виконання лексико-граматичних завдань на закріплення вивченого матеріалу.

1) Студент читає → Студент буде читати → Студент читав.

Друг повторює. → _____ → _____

Секретар пише. → _____ → _____

2) Що ти _____ (робити) зараз? Зараз я _____ (писати) тест.

Що викладач _____ (робити) завтра? Завтра викладач
_____ (відпочивати).

Що твоя сестра _____ (робити) вчора? Моя сестра вчора
_____ (працювати) вдома.

3) – Привіт!

– Привіт!

– Як справи?

– Дякую, добре.

– Що ти зараз робиш, відпочиваєш?

– Ні, я пишу нові дієслова.

– Але вчора ти теж писала нові дієслова!

– Ні, я повторювала старі.

– А що ти будеш робити завтра?

– Завтра я буду відпочивати.

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *читати, знати, писати, говорити, слухати, дивитися, відпочивати, працювати, любити, пояснювати, грати, розуміти, думати, робити, вчити, вивчати, відповідати, запитувати, повторювати, розповідати, розмовляти, сидіти, стояти, лежати, висіти, лічити, гуляти, навчатися, дивитися, подобатися, кохати.*

Лексична тема: «Навчання в університеті».

Робота з текстом «Навчання в університеті»:

1. Словникова робота: пошук нових слів у словнику, переклад на рідну мову студента.
2. Робота з ілюстративним матеріалом до тексту.
3. Читання тексту з дотриманням орфоепічних норм.
4. Відповіді на питання до тексту.

5. Вдосконалення вмінь діалогічного мовлення: складання діалогів, підготовка до монологу.

Навчання в університеті

Зараз урок. Група уважно слухає викладача. Студенти сидять тихо, викладач читає текст. Вчора студенти вчили дієслова, повторювали іменники. Завтра субота, студенти будуть відпочивати. У понеділок вони будуть писати іспит.

Питання до тексту:

- 1) Що робить викладач?
- 2) Хто уважно слухає?
- 3) Що студенти робили вчора?
- 4) Коли студенти будуть відпочивати?
- 5) Що студенти будуть писати в понеділок?

Зміст самостійної роботи. Робота з текстами за темою: Дієслово. Навчання в університеті (читання текстів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань відповідно до теми. Усна мовленнєва практика (аудіювання, підготовка до монологічного висловлювання, діалогічного мовлення). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача. Опитування з метою вдосконалення вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

Тема 5. Прикметник. Прислівник. Моє місто

Кількість годин практичних занять – 7.

Кількість годин самостійної роботи – 12.

Зміст занять за темою. Вживання прикметників в українській мові (питання *який? яка? яке? які?*). Рід і число прикметників. Узгодження прикметників з іменниками. Прислівники способу дії (питання *як?*).

Опис рідного міста студента та Харкова.

Рекомендації щодо вивчення теми 5

Поняття про прикметник. Характеристика осіб або предметів, їх ознаки за допомогою прикметників.

Прикметник – частина мови, відповідає на питання *Який? Яка? Яке? Які?* Змінюється за родами, числами, відмінками (залежить від роду, числа та відмінка іменника).

Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
Який?	Яка?	Яке?	Які?
старий дім новий зошит гарний костюм	стара куртка нова ідея гарна дівчина	старе пальто нове вікно гарне місто	старі банкомати нові студенти гарні люди
синій олівець домашній кіт	синя шапка домашня робота	синє небо домашнє завдання	сині чашки домашні справи
-ий, -ій	-А, -Я	-Е, -Є	-І

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *новий* ≠ *старий*, *маленький* ≠ *великий*, *гарний* ≠ *поганий*, *молодий* ≠ *похилий*, *старший* ≠ *молодший*, *перший* ≠ *останній*, *гарячий* ≠ *холодний*, *смачний* ≠ *несмачний*, *чистий* ≠ *брудний*, *цікавий* ≠ *нецікавий*, *швидкий* ≠ *повільний*, *важкий* ≠ *легкий*, *дорогий* ≠ *дешевий*, *зручний* ≠ *незручний*, *здоровий* ≠ *хворий*, *світлий* ≠ *темний*, *свіжий* ≠ *несвіжий*, *розумний*, *сучасний*, *красивий*, *цей*, *той*, *білий* ≠ *чорний*, *домашній*, *червоний*, *жовтий*, *зелений*, *блакитний*, *синій*, *коричневий*, *помаранчевий*, *рожевий*, *харківський*, *національний*, *український*, *китайський*, *англійський*, *німецький*.

Лексична робота: активізація знань про антоніми й синоніми, запис прикметників, переклад на рідну мову студента, добір іменників до прикметників, узгодження прикметників з іменниками у роді й числі.

Виконання вправ:

1) опис предмета, зображеного на малюнку: *маленький будинок*, *жовтий лимон*, *біле вікно*, *старий телефон*, *велика гарна квітка*;

2) дописування закінчень іменників: *розумн__ студенти*, *економічн__ факультет*, *велик__ кредит*, *світл__ аудиторія*, *молоди__ сестра*;

3) добір прикметників у правильній формі: _____ *хліб*,
_____ *салат*, _____ *кава*;

4) відповіді на питання: *Який це університет? (харківський, національний, наш, український); Яка це книга? (нова, стара, велика, маленька, цікава, нецікава);*

5) постановка питань: *іноземний студент – Який студент?; остання сторінка – Яка сторінка?; сучасна економіка – Яка економіка?;*

6) доповнення фраз антонімами: *Цей телефон не дешевий, а дуже _____; Артем не молодший брат, а _____;*

7) опис предметів, що оточують студента: *синя ручка, новий олівець, зелена дошка, білі двері, світла кімната;*

8) аудіювання: прослуховування аудіозапису, повторення слів, відповіді на питання;

Заповнення таблиці

Країна	Мова
Україна	українська
Англія	англійська
Китай	китайська
Франція	французька
Німеччина	німецька
Італія	італійська
Узбекистан	узбецька
Туреччина	турецька

Читання діалогів, доповнення, продукування власних за зразком:

- Що це? – Харків дуже _____ місто.
- Це підручник. – Київ теж _____ місто. Це столиця.
- Він новий? – Там є _____ парки?
- Ні, він старий. – Так, є.

Поняття про **прислівник**. Використання прислівників способу дії із запитанням **як?**

Прислівник – незмінна частина мови, що виражає ознаку дії, ознаку предмета або ознаку іншої ознаки. Відповідає на питання *як?, коли?, для чого?, чому?, де?, куди?, скільки?* Закінчується переважно на -о, -е

Як?

добре ≠ погано швидко ≠ повільно голосно ≠ тихо

правильно ≠ неправильно уважно ≠ неуважно

– Я читаю *по-українськи* / українською *добре*. А ви?

– Я читаю по-українськи *погано*.

– *Як* говорить студент?

– Він говорить *тихо*.

– *Як* працює комп'ютер?

– Він працює дуже *повільно*.

– Студенти, слухайте *уважно*!

– Так, ми слухаємо.

Виконання завдань з використання прислівників способу дії.

Лексична тема: «Моє місто».

Робота з текстом «Харків».

Харків

Харків – велике красиве українське місто. Тут є зелені гарні парки, сучасні будинки, дуже велика площа, університети, банки, музеї, кав'ярні, стадіони, . Тут є ріки. Тут живуть гарні люди. Я дуже люблю це чудове місто.

1. Словникова робота: пошук нових слів у словнику, переклад на рідну мову студента.

2. Робота з ілюстративним матеріалом до тексту, презентацією.

3. Читання тексту з дотриманням орфоепічних норм.

4. Граматична робота: аналіз особливостей вживання прикметників у тексті. Студенти знаходять словосполучення «прикметник+іменник», ставлять запитання, визначають рід та число.

5. Формування мовленнєвої діяльності. Відповіді на запитання до тексту. За потреби коментар і допомога викладача.

6. Вдосконалення вмінь діалогічного мовлення: складання діалогів за темою, підготовка до розповіді про рідне місто студента.

7. Написання тексту про рідне місто студента. Створення презентації з текстом та фотографіями міст.

Зміст самостійної роботи. Робота з текстами за темою: Прикметник. Прислівник. Моє місто (читання текстів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань відповідно до теми. Усна мовленнєва практика (аудіювання, складання діалогів, підготовка до монологічного висловлювання). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача.

Тема 6. Числівник. Дні тижня та місяці в українській мові.

Розклад занять

Кількість годин практичних занять – 6.

Кількість годин самостійної роботи – 12.

Зміст занять за темою. Позначення кількості предметів. Вживання кількісних числівників (питання *скільки?*). Позначення порядку предметів при лічбі (питання *котрий? котра? котре? котрі?*). Рід і число порядкових числівників.

Дні тижня та місяці в українській мові. Розклад занять.

Рекомендації щодо вивчення теми 6

Числівник – частина мови, що означає число, кількість предметів або їх порядок при лічбі. Відповідає на питання *скільки? котрий?*

Презентація граматичного матеріалу: поняття про числівник, позначення кількості предметів, питання *скільки?*

1 один	6 шість
2 два	7 сім
3 три	8 вісім

4 чотири

9 дев'ять

5 п'ять

10 десять

11 одинадцять	20 двадцять	1 000 (одна) тисяча
12 дванадцять	30 тридцять	2000 – 4000 дві – чотири
13 тринадцять	40 сорок	тисячі
14 чотирнадцять	50 п'ятдесят	5000 – 20000 п'ять –
15 п'ятнадцять	60 шістдесят	двадцять тисяч
16 шістнадцять	70 сімдесят	1 000 000 мільйон
17 сімнадцять	80 вісімдесят	1 000 000 000 мільярд
18 вісімнадцять	90 дев'яносто	
19 дев'ятнадцять	100 сто	

№ – номер

= – дорівнює

+ – додати

÷ – поділити (на)

- – відняти

× – помножити (на)

629 = 600 + 20 + 9 – шістсот двадцять дев'ять

2234 = 1000 + 200 + 30 + 4 – дві тисячі двісті тридцять чотири

1 376 547 – один мільйон триста сімдесят шість тисяч п'ятсот сорок сім

Читання числівників студентами з дотриманням орфоепічних норм.
Складання словосполучень: *група номер 1, завдання номер чотири, аудиторія номер дванадцять* тощо. Запис номеру телефона.

Читання діалогів з кількісними числівниками:

– Добрий день! Тут група номер *два*?

– Вітаю! Ні, тут група номер *шість*.

– А де група номер *два*?

– Вона там, в аудиторії номер *десять*.

Складання діалогів за зразком.

Числівники 1 і 2 мають декілька форм:

1– *один син, одна дочка, одне авто*. Студенти *одні* (без викладача).

2 – два ноутбуки, два таксі, дві студентки.

Виконання завдань: порахувати студентів, предмети в аудиторії.

Конструкції на позначення віку особи

Скільки Вам (тобі, йому, їй) років?

Мені (тобі, йому, їй) 1 (21, 31, 41) рік.

Мені (тобі, йому, їй) 2, 3, 4 (22, 23, 24, 32, 33, 34) роки.

Мені (тобі, йому, їй) 5-20, 25-30 років.

Активізація знань з лексики за темою «Родина». Відповіді на питання, скільки років студенту, його батькам, брату, сестрі, бабусі, дідусю тощо. Робота в парах, складання діалогів.

Позначення порядку предметів при лічбі (питання *котрий? котра? котре? котрі?*).

Рід і число порядкових числівників

однина			множина
чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
-ий/-ій	-а/я	-е/є	-і

	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
	поверх, кабінет	аудиторія, кава	вікно, завдання	слова, звуки
1	перший	перша	перше	перші
2	другий	друга	друге	другі
3	третій	третья	третє	треті
4	четвертий	четверта	четверте	четверті
5	п'ятий	п'ята	п'яте	п'яті
6	шостий	шоста	шосте	шості
7	сьомий	сьома	сьоме	сьомі
8	восьмий	восьма	восьме	восьмі
9	дев'ятий	дев'ята	дев'яте	дев'яті
10	десятий	десята	десяте	десяті

Читання числівників студентами з дотриманням орфоепічних норм.
Складання словосполучень: *перший поверх, друга група, шосте завдання, десяти числа* тощо.

Читання діалогів із порядковими числівниками:

– Микола, твоя квартира велика?

– Так, велика.

– А який поверх?

– *Сьомий* поверх.

Складання діалогів за зразком.

Порівняння синонімічних конструкцій з кількісними та порядковими числівниками: *група номер 5 – п'ята група; аудиторія номер 11 – одинадцята аудиторія.*

Виконання завдань на трансформацію кількісних числівників у порядкові і навпаки.

Формування вмінь і навичок складання речень та діалогів з використанням кількісних та порядкових числівників.

Слова розділу, обов'язкові для вивчення: *календар, місяць, рік, година, хвилинка, секунда, скільки років, номер, один – сто, двісті – тисяча, додати, відняти, дорівнює, поділити, помножити, перший, другий, третій, четвертий, п'ятий, шостий, сьомий, восьмий, дев'ятий, десятий, січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень, макроекономіка.*

Лексична тема: «Дні тижня та місяці в українській мові».

Засвоєння нової лексики на позначення днів тижня, робота зі словником.
Використання презентації, малюнків.

Тиждень – це сім днів: перший день – понеділок, другий день – вівторок, третій день – середа, четвертий день – четвер, п'ятий день – п'ятниця, шостий день – субота, сьомий день – неділя.

Коли? У понеділок, у вівторок, у середу, у четвер, у п'ятницю, у суботу, у неділю.

Читання нових слів, активізація знань про порядкові числівники.

Назва місяців в українській мові. Засвоєння нової лексики на позначення місяців року, робота зі словником. Використання презентації, ілюстративного матеріалу.

Позначення місяців за допомогою порядкових числівників: перший місяць – січень, другий – лютий, третій – березень, четвертий – квітень, п'ятий – травень, шостий – червень, сьомий – липень, восьмий – серпень, дев'ятий – вересень, десятий – жовтень, одинадцятий – листопад, дванадцятий – грудень.

Позначення дати: Перше січня, друге лютого, п'яте березня, двадцять перше квітня, сімнадцяте травня, двадцять третє червня, сьоме липня, двадцять четверте серпня, восьме вересня, п'ятнадцяте жовтня, десяте листопада, тридцять перше грудня.

Засвоєння нової лексики, робота зі словником. Використання презентації, ілюстративного матеріалу. Формування нових знань, умінь, навичок роботи з годинником, календарем.

Лексична тема: «Розклад занять».

Робота з текстом «Розклад занять».

Розклад занять

Добрий день. Мене звати Ван. Я студент-іноземець. Мій факультет – Каразінська школа бізнесу. Моя група – БА-51. Ось мій розклад занять на цей тиждень. У понеділок у мене три пари. Перша пара – українська мова, друга пара – економіка підприємства, третя пара – історія України. У вівторок у мене дві пари: математика та інформатика. У середу знову перша пара українська мова, а друга – макроекономіка. В четвер ми вивчаємо цілий день (дві пари) світове господарство. У п'ятницю є третя і четверта парі – це історія України та основи підприємництва. У суботу та неділю у мене вихідні дні, я відпочиваю, гуляю, слухаю музику, повторюю уроки, читаю тексти, вчу нові українські слова, дивлюся фільми. Мені подобається життя тут, в Україні.

1. Словникова робота: пошук нових слів у словнику, переклад на рідну мову студента.

2. Робота з ілюстративним матеріалом до тексту, презентацією.

3. Читання тексту з дотриманням орфоепічних норм.

4. Граматична робота: аналіз випадків уживання числівників у тексті.

5. Формування мовленнєвої діяльності. Відповіді на запитання до тексту. За потреби коментар і допомога викладача.

6. Вдосконалення вмінь діалогічного мовлення: складання діалогів за темою, підготовка до розповіді про розклад занять студентів у першому семестрі.

Зміст самостійної роботи. Робота з текстами за темою: «Числівник», «Дні тижня та місяці в українській мові», «Розклад занять» (читання текстів, діалогів, аудіювання, усні та письмові відповіді на питання). Виконання лексико-граматичних завдань відповідно до теми. Усна мовленнєва практика (аудіювання, діалогічне мовлення, підготовка до монологічного висловлювання). Робота з додатковим текстовим матеріалом та презентаціями. Форми контролю: поточний та тематичний контроль з обов'язковим відгуком викладача. Опитування з метою вдосконалення вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА

Оцінювання знань і вмінь магістрантів здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог програми дисципліни «Українська мова як іноземна». Оцінка якості засвоєння навчальної програми включає поточний контроль успішності, виконання контрольної роботи та складання заліку за 1 семестр (зразки контрольної та залікової робіт надано у додатках 1, 2).

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Залікова робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	12	60	40	100
8	8	8	8	8	8				

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

На практичних заняттях протягом семестру та за контрольну роботу студент може набрати від 1 до 60 балів.

За кожну вивчену тему нараховується від 0 до 8 балів, з них: виконання лексико-граматичних завдань – 0-2 бали, відповіді на питання – 0-2 бали, продукування монологічних висловлювань заданої тематики – 0-2 бали, участь у діалогічному мовленні – 0-2 бали.

Контрольна робота оцінюється максимально у 12 балів і передбачає надання відповідей на 24 тестових питання закритого та відкритого типу (кожне завдання оцінюється у 0,5 бали).

Залікова робота оцінюється максимально у 40 балів і передбачає виконання лексико-граматичних завдань за темами, що вивчалися протягом семестру (3 завдання, максимальна кількість балів за кожне завдання – 10 балів), та написання монологічного висловлювання на запропоновану тему.

1) Виконання лексико-граматичних завдань – 30 балів (за кожне правильне завдання нараховується 1 бал, оцінюється знання граматичних норм української мови).

2) Письмове складання монологічного висловлювання (обсягом не менше 7 речень) на запропоновану навчальну або соціокультурну тему – 10 балів (оцінюється відповідність тематиці (не відповідає, частково відповідає, відповідає) – 0-3 бали, повнота висловлювання (елементарна, фрагментарна,

неповна, повна) – 0-3 бали, відповідність мовним нормам (не відповідає, часткова, повна) – 0-4 бали).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1 – 49	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Комарова В.Л., Лагута Т.М., Сухова І. Вивчаємо українську (короткостроковий курс для іноземних студентів). Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 131 с.
2. Ніколаєва Н.С., Невоїт В.І., Любчевська В.О. та ін. Українська мова для іноземців: Збірник вправ. Київ: Сокур, 2002. 174 с.
3. Ушакова Н.І., Алексеєнко Т.М., Кушнір І.М., Петренко І.П. Паралель. Українська мова для початківців. Вступний курс: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 64 с.
4. Shevchuk Yuri Beginner's Ukrainian. NYC, USA: Hippocrene Books, 2013. 431 p.

Допоміжна література

1. Бондаренко В.В., Резван О.О., Моргунова Н.С. та ін. Мова для всіх. Харків: ХНАДУ, 2010. 210 с.
2. Лисенко Н.О., Кривко Р.М., Світлична Є.І., Цапко Т.П. Українська мова для іноземних студентів: навчальний посібник. Київ, 2010. 240 с.
3. Чистякова А.Б. Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. Українська мова для іноземців: підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Х.: Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. 384 с.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції,
інше методичне забезпечення**

1. <http://www.ukma.edu.ua/eng/ufl/>
2. <http://www.101languages.net/ukrainian/>
3. <http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/>
4. Український правопис онлайн <http://www.pravopys.net>

INTRODUCTION

The academic discipline “Ukrainian as a foreign language” is designed to help foreign students of the first year of the second (master’s) level of higher education to meet their needs in obtaining a quality education in a Ukrainian higher education institution.

The purpose of teaching the academic discipline is the formation and development of Ukrainian-language communicative competence of foreign students of higher education in the educational and socio-cultural spheres of communication.

The main tasks of studying the discipline:

- formation and development of foreign students’ language and speech abilities and skills in all types of speech activities with the aim of mastering the state language of the country of study and meeting communicative needs in educational and socio-cultural communication in the Ukrainian language;
- students’ mastery of various forms of communication in the educational and socio-cultural spheres of communication.

Studying the discipline ensures the formation of general competencies:

GC2. Ability to communicate with representatives of other professional groups of different levels (with experts from other fields of knowledge types of economic activity);

GC3. Skills in the use of information and communication technologies; GC5. Ability to act on the basis of ethical considerations (motives); GC7. Ability to abstract thinking, analysis and synthesis.

The study of the discipline ensures the formation of special professional competences, defined by the standard of higher education of the specialty:

SC1. Ability to select and use management concepts, methods and tools, including in accordance with defined objectives and international standards;

SC3. Ability for self-development, lifelong learning and effective self-management;

SC5. Ability to create and organize effective communications in the management process.

According to the requirements of the educational and professional program, students of higher education must achieve **program learning outcomes** determined by the standard of higher education of the specialty:

PLO7. Organize and carry out effective communication within the team with representatives of various professional groups and in the international context;

PLO9. Be able to communicate in professional and scientific circles in the state and foreign languages.

Applicants of higher education must:

know

- peculiarities of the phonetic and graphic systems of the Ukrainian language;
- gender forms and number of nominal parts of speech (nouns, adjectives, pronouns, numerals);
- formation of forms of the present, past and compound future tense of Ukrainian verbs;
- vocabulary within the studied subject;

understand

- short texts and dialogues from the educational and socio-cultural spheres of communication on the topics studied;
- monologue speech within the scope of the topic being studied;

possess

the skills of a learner way of reading small texts of educational and socio-cultural topics;

be able to

- ask and answer questions;
- perceive, understand and adequately respond to statements during discussions of the topics being studied;
- participate in dialogic speech on familiar topics;

apply

the acquired knowledge in the educational process, in the conditions of educational activities and in socio-cultural communication.

THE STRUCTURE OF THE ACADEMIC DISCIPLINE

Sections and topics	Hours					
	Full-time form of study					
	total	у тому числі				
		lecture	pract.	lab.	ind.	i. w.
1	2	3	4	5	6	7
Semester 1						
Topic 1. Phonetic and graphic system of the Ukrainian language. Ukrainian etiquette.	19		7			12
Topic 2. Noun. Acquaintance. Family.	20		8			12
Topic 3. Pronoun. Student's personal belongings. Topic 4. Verb. Studying at the university	17		5			12
Topic 4. Verb. Studying at the university.	27		12			15
Topic 5. Adjective. Adverb. My city	19		7			12

Topic 6. Numeral. Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule	18		6			12
Total hours	120		45			75

THE THEMATIC PLAN OF THE DISCIPLINE

Topic 1. Phonetic and graphic system of the Ukrainian language.

Ukrainian etiquette. Ukrainian alphabet: letters and sounds. System of Ukrainian vowels and consonants. Use of soft sign and apostrophe. The concept of emphasis. Types of intonation constructions.

Use of Ukrainian etiquette expressions (greetings, farewells, requests, thanks, etc.).

Topic 2. Noun. Acquaintance. Family.

General information about the noun in the Ukrainian language. Gender of nouns. Formation of plural forms of nouns.

Acquaintance. Family members.

Topic 3. Pronoun. Student's personal belongings.

Personal and possessive pronouns in the Ukrainian language. Gender and number of possessive pronouns. "Whose" questions?

The most necessary personal belongings of a student, which are constantly used in everyday life.

Topic 4. Verb. Studying at the university.

Infinitive. Formation of forms of the present, past and compound future tense of verbs.

Student's work in class and on homework.

Topic 5. Adjective. Adverb. My city.

The use of adjectives in the Ukrainian language (questions which?). Gender and number of adjectives. Agreement of adjectives with nouns and personal pronouns. Adverbs of action (question how?).

Description of the student's hometown and Kharkiv.

Topic 6. Numeral. Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule. Designation of the number of items. Use of quantitative numerals (the question how many?). Designation of the order of objects when counting (the question which?). Kind and number of ordinal numerals.
Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule.

GUIDELINES

Methodological recommendations are an integral part of the educational and methodological complex of the discipline “Ukrainian as a foreign language”.

The methodical recommendations highlight the main principles of the credit study discipline “Ukrainian as a foreign language”. The purpose of the methodological recommendations is to help a foreign student of higher education of the first year of the second (master's) level of the Educational and Scientific Institute “Karazin Business School” to study with a teacher or individually to acquire knowledge about the Ukrainian language system, to form and develop speaking skills and abilities, to successfully implement their communicative competence while studying at a Ukrainian higher education institution. Methodological recommendations will help in preparation for practical classes and partially in the organization of independent work of foreign students.

Methodological recommendations cover all the main topics from the discipline “Ukrainian as a foreign language” in the first semester of the first year of study for foreign master's students. For each topic of practical classes, concise theoretical information is provided, revealing the main issues, and recommendations for studying each topic in accordance with the work program concluded in accordance with the educational and professional training program of the second (master's) level of higher education, field of knowledge 07 Management and administration, specialty 073 Management, educational and professional program “Business administration”.

Topic 1. Phonetic and graphic system of the Ukrainian language. Ukrainian etiquette.

The number of hours of practical classes is 7.

The number of hours of independent work is 12.

Content of classes on the topic. Ukrainian alphabet: letters and sounds. System of Ukrainian vowels and consonants. Use of soft sign and apostrophe. The concept of emphasis. Types of intonation constructions.

Use of Ukrainian etiquette expressions (greetings, farewells, requests, thanks, etc.).

Recommendations for studying topic 1

The introductory phonetic course provides for the consecutive practical familiarization of foreign masters with the Ukrainian alphabet, its letters and sounds, their relationship, the main patterns of pronunciation and writing of letters, the rules of reading at the level of syllables, words, phrases and sentences, work on mastering the main intonation structures.

Material on practical phonetics.

Applicants of higher education must:

1. Learn the Ukrainian alphabet, know all the letters, their names, vowel and consonant sounds, be able to distinguish letters by ear, write them down correctly, recognize not only printed, but also handwritten versions, understand the peculiarities of using a soft sign and an apostrophe.

Letters for vowel sounds:

А а [a], О о [o], У у [y], Е е [e], И и [и], І і [i]

Я я [йа], Ю ю [йу], Є є [йе], Ї ї [йі]

Letters for consonant sounds:

Б б, В в, Г г, Ґ ґ, Д д, Ж ж, З з, Й й, К к, Л л, М м, Н н, П п, Р р,

С с, Т т, Ф ф, Х х, Ц ц, Ч ч, Ш ш, Щ щ

The letter ь does not denote a sound, it softens the preceding consonant.

Ukrainian alphabet

Letters	Name of letter	Handwritten version	The equivalent of the pronunciation of the sound in Latin	Notes
А а	а	<i>А а</i>	a	
Б б	бе	<i>Б б</i>	b	
В в	ве	<i>В в</i>	v / w	
Г г	ге	<i>Г г</i>	h	
Ґ ґ	ге	<i>Ґ ґ</i>	g	
Д д	де	<i>Д д</i>	d	
Е е	е	<i>Е е</i>	e	
Є є	є	<i>Є є</i>	ye ie	at the beginning of a word in other positions
Ж ж	же	<i>Ж ж</i>	zh	
З з	зе	<i>З з</i>	z	
И и	и	<i>И и</i>	y	
І і	і	<i>І і</i>	i	
Ї ї	ї	<i>Ї ї</i>	yi i	at the beginning of a word in other positions
Й й	йот	<i>Й й</i>	y i	at the beginning of a word in other positions
К к	ка	<i>К к</i>	k	
Л л	ел	<i>Л л</i>	l	
М м	ем	<i>М м</i>	m	
Н н	ен	<i>Н н</i>	n	
О о	о	<i>О о</i>	j	
П п	пе	<i>П п</i>	p	
Р р	ер	<i>Р р</i>	r	
С с	ес	<i>С с</i>	s	
Т т	те	<i>Т т</i>	t	
У у	у	<i>У у</i>	u	
Ф ф	еф	<i>Ф ф</i>	f	
Х х	ха	<i>Х х</i>	kh	
Ц ц	це	<i>Ц ц</i>	ts	
Ч ч	че	<i>Ч ч</i>	ch	
Ш ш	ша	<i>Ш ш</i>	sh	
Щ щ	ща	<i>Щ щ</i>	shch	
Ь	м'який знак	<i>ь</i>	no sound	softens the preceding consonant
Ю ю	ю	<i>Ю ю</i>	yu iu	at the beginning of a word in other positions
Я я	я	<i>Я я</i>	ya ia	at the beginning of a word in other positions

Apostrophe ' is a graphic sign used to indicate the hard pronunciation of certain consonants (б, п, в, м, ф, р) before the letters я, ю, є, ї.

At the coincidence of two identical consonants, lengthening or doubling occurs: *заняття, завдання, життя* (the same sounds are pronounced as one long).

Attention is paid to writing letters and transcription, observing and listening to the articulation of sounds, group and individual repetition.

Tasks are performed: "Listen and repeat" (choir and individually), "Write", "Read", "Speak".

2. Read the words provided for study by the lexical minimum, be able to divide words into syllables, correctly place the stress (in the Ukrainian language it is free), distinguish intonation structures, successfully use capital letters and punctuation marks. Students should learn to work with a dictionary. Special attention is paid to memorizing words by identifying them with pictures.

The words of the section that are required to study: *мама, тато, тут, там, це, хто, що, де, дата, банк, так, ні, урок, літера, звук, слово, декан, деканат, викладач, дошка, розклад, пара, зараз, вікно, вдома, вода, кава, молоко, сік, він, вона, воно, вони, студент, студентка, таксі, сумка, сонце, море, місто, око, авто, адреса, двері, лимон, стіл, стілець, олівець, ручка, словник, підручник, книга, лист, ліворуч, праворуч, друг, подруга, гудзик, день, ніч, ось, ваза, квітка, питання, відповідь, заняття, завдання, дощ, чай, музей, майдан, хліб, Харків, Київ, яблуко, аудиторія, вулиця, ім'я, сім'я, аптека, парк, сад, лампа, добре, країна, факультет, університет, аптека, лампа, брат, сестра, син, дочка, фраза, телефон, фото, група, магазин, шапка, шарф, гуртожиток, кімната, шафа, чоловік, жінка.*

Adverbs *там* ≠ *тут* are antonyms denoting the place where an object or person is located. *Мама тут. Тато там.*

Indicative words *то, це* are used for:

- references to the person: ***Це тато;***
- subject instructions: : ***Це зошит.***

The conjunction *і* is used to combine homogeneous members of the sentence:

Там студент і студентка.

Narrative and interrogative sentences: *Студент вдома. Студент вдома?*

Designation of an object or a person: *Це подруга. Це кімната. Ось клас.*

Location of subject or person: *Викладач тут. Деканат там.*

Request for information about an object or person, about the location of an object or person: *Це аудиторія? Це Іван? Мама тут? Університет там?*

Confirmation of information: *Мама тут? – Так, мама тут.*

Denial of information: *Метро там? – Ні, метро тут.*

Drafting dialogues according to the sample.

– Це декан? – Це кімната?

– Так, це декан. – ...,

Speech etiquette: the use of Ukrainian etiquette expressions (greetings, farewells, requests, thanks).

Greeting. *Вітаю! Здрастуйте! Добрий день! Добрий ранок! Добрий вечір!*

Здрастуй! Привіт!

Farewell.

До побачення! До зустрічі! На все добре! Бувайте!

Бувай!

Request.

Будь ласка! Дуже прошу! Дозвольте! Будьте ласкаві!

Gratitude.

Дякую! Спасибі! Вдячний вам! Щиро дякую! Дуже вдячний!

Speech workshop. Reading dialogues in pairs. Drafting dialogues according to the sample. Development of writing, composing simple sentences, mini-dialogues. Updating of lexical material.

Development of skills and abilities to use Ukrainian etiquette expressions in different situations (official, friendly). Correlation of label expressions with pictures.

Content of independent work. Phonetic and graphic system of the Ukrainian language. Ukrainian etiquette (reading dialogues, listening, oral and written answers

to questions). Completion of lexical and grammatical tasks according to the topic. Oral speech practice (listening, preparation for dialogic speech). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback. Survey aimed at improving dialogic speaking skills.

Topic 2. Noun. Acquaintance. Family

The number of hours of practical classes is 8.

The number of hours of independent work is 12.

Content of classes on the topic. General information about the noun in the Ukrainian language. Gender of nouns. Formation of plural forms of nouns.

Acquaintance. Family members.

Recommendations for studying topic 2

Students of higher education must have a general concept of nouns in the nominative case, distinguish between beings and non-beings, clearly define the gender of nouns, form the plural.

A noun is an independent part of speech that denotes a person, object, phenomenon. Question: *хто?* або *що?*

Це сун. – Хто це? Це аудиторія. – Що це?

The noun means:

1) names of specific things and objects, inanimate beings (*університет, будинок, стіл, дерево, зошит, книга, урок*);

2) names of living beings (*мама, тато, брат, сестра, чоловік, економіст, декан*).

Exercises on the distribution of words according to the “being or non-being” criterion.

All singular nouns have a constant **gender** category, which is formally expressed by inflection. Masculine nouns are related to the pronoun *he*, feminine – **she**, neuter – **it**.

Gender of nouns

	Male	Female	Medium
типові закінчення	текст <u>□</u> (остання літера приголосний + нульове закінчення) телефон <u>□</u> викладач <u>□</u> музей <u>□</u> олівець <u>□</u> день <u>ь</u> <u>□</u>	сестра <u>а</u> сумка <u>а</u> бабуся <u>я</u> аудиторі <u>я</u>	вікно <u>о</u> місто <u>о</u> море <u>е</u> занятт <u>я</u> питанн <u>я</u> ім'я <u>я</u>
нетипові закінчення	батько <u>о</u> Дніпро <u>о</u> Микола <u>а</u>	ніч <u>□</u> сім'я <u>я</u> мати	курча <u>а</u>
	- <u>□</u> , - <u>ь</u> , (- <u>о</u> , - <u>а</u> , - <u>я</u>)	- <u>а</u> , - <u>я</u> (- <u>ь</u> , - <u>□</u>)	- <u>о</u> , - <u>е</u> , - <u>я</u> (- <u>а</u>)

The Ukrainian language has a limited number of words of the same gender, for example, *староста* (he and she).

Exercises to determine the gender of nouns.

Nouns change by **number** (singular, plural) and cases.

Formation of plural forms of nouns

	Однина	Множина	Закінчення	
Чоловічий рід (він)	урок <u>□</u>	уроки <u>и</u>	<u>□</u> + и	-и / -і / -ї
	викладач <u>□</u>	викладачі <u>і</u>	ч, щ, ж, щ, ар + і	
	олівéць <u>ь</u>	олівці <u>ї</u>	ь → і	
	музе <u>й</u>	музеї <u>ї</u>	й → ї	
Жіночий рід (вона)	ваза <u>а</u>	вази <u>и</u>	а → и	-и / -і / -ї
	плош <u>а</u>	площі <u>і</u>	ч, щ, ж, щ + а → і	
	ву́лиц <u>я</u>	вулиці <u>і</u>	я → і	
	аудиторі <u>я</u>	аудиторії <u>ї</u>	ія → її	
	ніч <u>□</u>	ночі <u>і</u>	<u>□</u> + і	
	відповідь	відповіді <u>і</u>	ь → і	
	сім'я	сім'ї <u>ї</u>	'я 'ї	
Середній рід (воно)	вікно <u>о</u>	вікна <u>а</u>	о → а	-а / -я
	море <u>е</u>	моря <u>я</u>	е → я	
	пита́ння	пита́ння	=	

Note!

сті́л – сто́лі	дити́на – ді́ти	ім'я – іме́на
сі́к – со́ки	люди́на – лю́ди	о́ко – о́чі
буді́нок – буди́нки	ді́вчина – ді́вча́та	фо́то = фо́то
квито́к – квиткі́	кві́тка – кві́ти	таксі́ = таксі́
день – дні́	мати – матері́	
оліве́ць – олівці́		
лі́кар – лі́карі,	Гроші, двері, джинси – always plural	
друг – дру́зі		

Exercises on plural formation.

Information about the location of an object or person: *Де?* – ось, ліворуч $\neq$ праворуч, поряд, удома (вдома).

Adverbs *ліворуч* $\neq$ *праворуч* are antonyms denoting the place where a person or object is located.

The conjunction **й** serves to connect similar members of the sentence: *Там аудиторія й декнат.*

Сполучник **і** вживається після приголосних, між приголосними, перед словами, що починаються на *я, ю, є, ї*: *Тут факультет і деканат. Там банан і яблуко.*

Сполучник **й** вживається після голосного перед приголосним, між голосними: *Це мої батько й брат. Там Ольга й Аліна.*

The conjunction **а** is opposite: *Ліворуч парк, **а** праворуч банк.*

Tasks are performed: “Listen and repeat” (choir and individually), “Write”, “Read”, “Speak”.

Lexical and dictionary work: recording new words in the dictionary along with translation, working with pictures, thematic lexical groups “University”, “Audience”, “Kharkiv”, “Family”.

The words of the section that are required to study: *мати, батько, дідусь, бабуся, тітка, дядько, родина, дитина, діти, батьки, я, ти, ми, ви, вони, текст, вправа, діалог, банкомат, кредит, ринок, обмінник, євро, долар, гривня, гроші, факультет, кафедра, секретар, оцінка, залік, іспит, зошит, аркуш, папір, математика, економіка, українська мова, дівчина, хлопець, лікар, людина, економіст, бізнесмен, бізнесвумен, директор, каса, касир, менеджер, лимон, картопля, банан, цибуля, хліб, м'ясо, риба, сіль, цукор, чашка, чайник, ложка, виделка, ніж, тарілка, супермаркет, ціна, метро, автобус, лікарня, столиця, ріка, сьогодні, вчора, завтра, зараз, наприклад, тиждень, понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя, теж, добре.*

Мама = мати

Тато = батько

Speech workshop. Practicing reading techniques. Improving speaking skills. Listening to dialogues. Correction. Work in pairs. Drafting dialogues according to the sample.

- Хто це?
- Це Володимир Борисович.
- Він студент?
- Ні, він декан.
- Хто це?
-
- Вона викладач?
- Так,

Speech etiquette. Acquaintance.

Name request forms: *Як Вас звати? Як тебе звати?*

Forms of answers to the request about acquaintance: *Мене звати ... Я – ... Дуже приємно.*

Як Вас звати?

Я → **Мене** звати ... Олена

Ти → **Тебе** звати ... Надія

Він → **Його** звати ... Іван

Вона → **Її** звати ... Марія

Ми → **Нас** звати ... Василь і Павло

Ви → **Вас** звати ... Ганна Петрівна?

Вони → **Їх** звати ... Петро та Ірина

Reading dialogues and composing dialogues according to the sample. Updating knowledge about etiquette: greetings, request forms and name announcements.

– Добрий день!

– Вітаю!

– Як Вас звати?

– Мене звати Михайло. А Вас?

– Мене звати Світлана.

– Дуже приємно!

– Дуже приємно!

– Хто Ви?

– Я студентка. А Ви?

– Я теж студент.

Construction «**У мене є...**».

Я – *У мене є...* У мене є брат і сестра.

Ти – *У тебе є...* У тебе є олівець?

Ви – *У Вас є ...* У вас є підручник?

Lexical topic: “Family”.

Working with the text “Family”:

1. Dictionary work: finding new words in the dictionary (parents, brother, sister, grandmother, grandfather, aunt, uncle, etc.), translation into the student's native language.

2. Work with illustrative material for the text, writing captions for the drawings on the topic.

3. Reading the text in compliance with orthographic norms.

4. Answers to the questions to the text.

5. Improving dialogic speech skills: composing dialogues, preparing for monologue speech on the topic “My family”.

Родина

Це фото. Тут родина. Це батько. Його звати Іван. Праворуч мати. Її звати Ганна. Поруч діти: син та дочка. Їх звати Олексій та Тетяна. Вони брат і сестра.

Questions about the text:

- 1) Хто на фото?
- 2) Хто Іван?
- 3) Хто праворуч? Як її звати?
- 4) Де діти? Як їх звати?

Content of independent work. Work with texts on the following topics: “Noun”, “Acquaintance”, “Family” (reading texts, listening, oral and written answers to questions). Completion of lexical and grammatical tasks by topic. Oral speech practice (listening, preparation for monologue speech, dialogic speech). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback. Survey aimed at improving dialogic and monologic speaking skills.

Topic 3. Pronoun. Student’s personal belongings

The number of hours of practical classes is 5.

The number of hours of independent work is 12.

Content of classes on the topic. Personal and possessive pronouns in the Ukrainian language. Gender and number of possessive pronouns. “*Чий? чия? чие? чий?*” questions?

The most necessary personal belongings of a student, which are constantly used in everyday life.

Recommendations for studying topic 3

A pronoun is a part of speech that indicates an object, person, sign, quantity, but does not name them. It is often used instead of a noun.

Personal pronouns

Особа	Однина	Множина
1	я	ми
2	ти	ви
3	він, вона, воно	вони

The relationship of the personal pronouns **він, вона, воно** with nouns by gender.

Possessive pronouns: *мій, твій, свій, ваш, наш, його, її, їхній*, their agreement is related to nouns. Questions *Чий? Чия? Чие? Чий?*

	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
	Чий?	Чия?	Чие?	Чий?
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твоє	твої
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
Він	його			
Вона	її			
Воно	його			
Вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

Це **я**. Це **мій** тато, **моя** мама, **моє** фото, **мої** батьки.

Це **ти** і **твій** будинок, **твоя** кімната, **твоє** слово, **твої** зошити.

Це **ми**. Там **наш** факультет, **наша** кафедра, **наше** вікно, **наші** викладачі.

Це **ви**. Тут **ваш** друг, **ваша** подруга, **ваше** метро, **ваші** ручки.

Це **вони** та **їхній** декан, **їхня** аудиторія, **їхнє** місто, **їхні** телефони.

Це **вона**. Це **її** підручник, **її** кава, **її** завдання, **її** друзі.

Це **він** і **його** син, **його** дочка, **його** життя, **його** діти.

Work with the phrase necessary for the appeal: *Скажіть/скажи, будь ласка.*

Performing exercises to consolidate the material. Reading sentences, dialogues, texts, filling in blanks, producing own monologue and dialogue statements. Completing phrases, combining individual parts of a sentence into a whole, etc.

1) – *Чий* це підручник, *ваш*?

– Ні, не *мій*. Там викладач, це *його* підручник.

– А ручка *ваша*?

– Так, ручка *моя*.

2) – Студенти, *скажіть, будь ласка*, це *ваш* розклад?

– Так, це *наш* розклад.

3) Це їхня _____ (дочка, кімната, родина, мама, країна).

Ось наш _____ (університет, декан, тато, викладач).

Тут мої _____ (зошити, словники, документи).

4) 1. Ваші _____ а) подруга, фірма, сорочка.

2. Моя _____ б) друзі, квіти, проблеми.

5) Це мої брати. Тут _____ кімната.

Ось діти, там _____ мама.

6) Це я. _____ звати Василь. _____ бізнесмен. _____ є свій банк.

Ось фото. Це _____ банк.

The words of the section that are required to study: *тема, сторінка, Україна, паспорт, документ, історія, інформація, посвідка, хвилина, година, перерва, фірма, попит, пропозиція, фінанси, погано, нормально, дуже, багато, мало, Дніпро, Львів, ноутбук, машина, комп'ютер, ключі, ліки, прізвище, іноземець, українець, товариш, кіт, кішка, собака, дружина, чоловік, чек, парасоля, проблема, кабінет, одяг, взуття, футболка, костюм, светр, брюки, блуза, сорочка, сукня, спідниця, шкарпетки, куртка, вишиванка.*

Development of speaking skills and abilities. Work in pairs, joint production of dialogues. Updating the vocabulary of previous classes.

– Добрий _____!

– Вітаю!

- Як Вас звати?
- Мене звати Микита, а _____?
- Мене звати Оксана. Дуже _____.
- Мені теж.
- Ви студент?
- Так.
- Скажіть, будь ласка, це _____ група?
- Так, це _____ група.
- А де ваш розклад?
- Він тут, праворуч.
- Чий це кабінет?
- Це деканат. Там декан.
- У Вас є папір?
- Ось, будь ласка.
- Дякую!
- На все добре!
- _____

Lexical topic: “Student’s personal belongings”.

Working with the text “My things”:

1. Dictionary work: searching for new words in the dictionary, translation into the student’s native language.
2. Work with illustrative material for the text, writing captions for the drawings on the topic.
3. Reading the text in compliance with orthographic norms.
4. Answers to the questions to the text. If necessary, the teacher’s comment and help.
5. Improving dialogic speaking skills: composing dialogues, preparing for a monologue on the topic “My things”.

Мої речі

Добрий день! Мене звати Білал. Моя країна – Індія. Я студент-іноземець. Мій факультет – КШБ. Моя група – БА-51.

Ось моя сумка. У мене тут є документи – паспорт і посвідка. Ще є телефон і ноутбук, ключі, ручка, олівець, зошити, книги, парасоля.

Ось моя кімната. Тут мій одяг: футболка, светр, куртка, джинси, шапка. А тут фото. Там моя родина: моя мама, мій тато, мої брат і сестра.

Питання до тексту:

- 1) Хто такий Білал?
- 2) Хто є на фото?
- 3) Де одяг?

Content of independent work. Work with texts on the topic: Pronoun. Personal belongings of the student (reading texts, listening, oral and written answers to questions). Completion of lexical and grammatical tasks according to the topic. Oral speech practice (listening, preparation for monologue speech, dialogic speech). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback. Survey aimed at improving dialogic and monologic speaking skills.

Topic 4. Verb. Studying at the university

The number of hours of practical classes is 12.

The number of hours of independent work is 15.

Content of classes on the topic. Infinitive. Formation of forms of the present, past and compound future tense of verbs.

Student's work in class and on homework.

Recommendations for studying topic 4

Concept of the verb. Use of verbs. Infinitive, indefinite form of the verb. Formation of knowledge about verbs and conjugations, their endings.

A verb is a part of speech that indicates the action or state of an object or being, answers the question *що робити?, що зробити?* Changes according to persons, numbers, tenses. It can be imperfect and perfect.

The Ukrainian language has present, future and past tense.

The infinitive is an indefinite form of a verb that indicates an action without specifying time, person, number, or manner. This form is listed as initial in dictionaries. It is formed using the suffixes -ти or -ть.

Conjugation of verbs (present tense)

1 група (дієвідміна)		2 група (дієвідміна)	
ЧИТАТИ ЗНАТИ працювати, слухати, писати, відпочивати, розмовляти, розуміти		ГОВОРИТИ ВЧИТИ робити, сидіти, лежати, стояти, висіти	
Я пишу	-у	Я вчу	-у
Я читаю	-ю	Я говорю	-ю
Ти пишеш	-еш	Ти вчиш	-иш
Ти читаєш	-єш	Ти говориш	
Він, вона, воно пише	-е	Він, вона, воно вчить	-ить
Він, вона, воно читає	-є	Він, вона, воно говорить	
Ми пишемо	-емо	Ми вчимо	-имо
Ми читаємо	-ємо	Ми говоримо	
Ви пишете	-ете	Ви вчите	-ите
Ви читаєте	-єте	Ви говорите	
Вони пишуть	-уть	Вони вчать	-аць
Вони читають	-ють	Вони говорять	-яць
ж, ч, ш, щ + у, а			

Навчатися, дивитися

Я навчаюсь (навчаюся), дивлюсь (дивлюся)

Ти навчаєшся, дивишся

Він, вона, воно навчається, дивиться

Ми навчаємося, дивимося

Ви навчатесь, дивитися

Вони навчаються, дивляться

Imperative form of the verb

The imperative form of the verb expresses an order, request, advice.

Писати → він пиш-е → шиш+и → пиши (ти)

→ пиш + іть →пишіть (ви)

Говорити → він говор-ить → говор+и → говори (ти)

→ говор + іть →говоріть (ви)

Робити → він роб-ить → роб+и → роби (ти)

→ роб + іть →робіть (ви)

Читати → він чита-є → чита + й → читай (ти)

→ чита + йте →читайте (ви)

Повторювати → він повторю-є → повторю+й → повторюй (ти)

→ повторю + йте →повторюйте (ви)

Відпочивай(те), знай(те), грай(те), працюй(те), розмовляй(те), стій(те),
вчи/вчіть, запитуй(те), повторюй(те).

Use of verbs and their word forms in conjugation (I conjugation, present tense),
performance of tasks.

Слúхати, розумі́ти, зна́ти, розмовля́ти, відпочива́ти, вивча́ти, відпові́дати,
працюва́ти, запі́тувати.

Відпочивати Працювати

Я відпочиваю я працюю

Ти відпочиваєш ти працюєш

Подобатися

Мені /тобі /нам /вам /їй / йому /їм подобається

Мені подобається кава, а їй подобається чай.

Performing exercises:

1) _____ читаю. _____ знаємо. _____ розуміють. _____ вивчає.

2) Студенти _____ українською. Друг _____ економіку.

3) – Що Ви робите? – А що робить ваш друг?

– Я _____. – Він _____.

Use of verbs and their word forms in conjugation (II conjugation, present tense), performance of tasks.

Говорі́ти, вчі́ти, сиді́ти, сто́яти, лежа́ти, висі́ти.

Викладач *стоїть*, студент *сидить*, ручка *лежить*, картина *висить*.

Using the verb “бути” to express the presence of any object/person/fact in the present, past and future tenses:

Там є викладач. Вчора **був** урок (**була** практика, **було** заняття, **були** канікули). Завтра **буде** лекція.

Future tense of verbs

Читати, писати, говорити, вчити

Я	буду	читати, писати, говорити, вчити
Ти	будеш	читати, писати, говорити, вчити
Він, вона, воно	буде	читати, писати, говорити, вчити
Ми	будемо	читати, писати, говорити, вчити
Ви	будете	читати, писати, говорити, вчити
Вони	будуть	читати, писати, говорити, вчити

Past tense of verbs

Знати → знати → зна + в → він (я, ти – ч. р.) **знав**

→ зна + ла → вона (я, ти – ж. р.) **знала**

→ зна + ло → воно **знало**

→ зна + ли → вони (ми, ви) **знали**

Писати: він писав, вона писала, воно писало, вони писали.

Відпочивати: він відпочивав, вона відпочивала, воно відпочивало, вони відпочивали.

Працювати: він працював, вона працювала, воно працювало, вони працювали.

Performing lexical and grammatical tasks to consolidate the studied material.

1) Студент читає → Студент буде читати → Студент читав.

Друг повторює. → _____ → _____

Секретар пише. → _____ → _____

2) Що ти _____ (робити) зараз? Зараз я _____ (писати) тест.

Що викладач _____ (робити) завтра? Завтра викладач _____ (відпочивати).

Що твоя сестра _____ (робити) вчора? Моя сестра вчора _____ (працювати) вдома.

3) – Привіт!

– Привіт!

– Як справи?

– Дякую, добре.

– Що ти зараз робиш, відпочиваєш?

– Ні, я пишу нові дієслова.

– Але вчора ти теж писала нові дієслова!

– Ні, я повторювала старі.

– А що ти будеш робити завтра?

– Завтра я буду відпочивати.

The words of the section that are required to study: *читати, знати, писати, говорити, слухати, дивитися, відпочивати, працювати, любити, пояснювати, грати, розуміти, думати, робити, вчити, вивчати, відповідати, запитувати, повторювати, розповідати, розмовляти, сидіти, стояти, лежати, висіти, лічити, гуляти, навчатися, дивитися, подобатися, кохати.*

Lexical topic: “Education at the university”.

Working with the text “Education at the University”:

1. Dictionary work: searching for new words in the dictionary, translation into the student’s native language.
2. Working with illustrative material for the text.
3. Reading the text in compliance with orthographic norms.
4. Answers to the questions to the text.

5. Improving dialogic speaking skills: composing dialogues, preparing for a monologue.

Навчання в університеті

Зараз урок. Група уважно слухає викладача. Студенти сидять тихо, викладач читає текст. Вчора студенти вчили дієслова, повторювали іменники. Завтра субота, студенти будуть відпочивати. У понеділок вони будуть писати іспит.

Questions about the text:

- 1) Що робить викладач?
- 2) Хто уважно слухає?
- 3) Що студенти робили вчора?
- 4) Коли студенти будуть відпочивати?
- 5) Що студенти будуть писати в понеділок?

Content of independent work. Work with texts on the topic: Verb. University studies (reading texts, listening, oral and written answers to questions). Completion of lexical and grammatical tasks according to the topic. Oral speech practice (listening, preparation for monologue speech, dialogic speech). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback. Survey aimed at improving dialogic and monologic speaking skills.

Topic 5. Adjective. Adverb. My city

The number of hours of practical classes is 7.

The number of hours of independent work is 12.

Content of classes on the topic. The use of adjectives in the Ukrainian language (questions *який? яка? яке? які?*). Gender and number of adjectives. Agreement of adjectives with nouns and personal pronouns. Adverbs of action (question *як?*).

Description of the student's hometown and Kharkiv.

Recommendations for studying topic 5

The concept of an adjective. Characteristics of persons or objects, their characteristics using adjectives.

An adjective is a part of speech that answers the question *Який? Яка? Яке? Які?* It changes by gender, number, and case (depends on the gender, number, and case of the noun).

Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
Який?	Яка?	Яке?	Які?
старий дім новий зошит гарний костюм	стара куртка нова ідея гарна дівчина	старе пальто нове вікно гарне місто	старі банкомати нові студенти гарні люди
синій олівець домашній кіт	синя шапка домашня робота	синє небо домашнє завдання	сині чашки домашні вправи
-ий, -ій	-А, -Я	-Е, -Є	-І

The words of the section that are required to study: *новий* ≠ *старий*, *маленький* ≠ *великий*, *гарний* ≠ *поганий*, *молодий* ≠ *похилий*, *старший* ≠ *молодший*, *перший* ≠ *останній*, *гарячий* ≠ *холодний*, *смачний* ≠ *несмачний*, *чистий* ≠ *брудний*, *цікавий* ≠ *нецікавий*, *швидкий* ≠ *повільний*, *важкий* ≠ *легкий*, *дорогий* ≠ *дешевий*, *зручний* ≠ *незручний*, *здоровий* ≠ *хворий*, *світлий* ≠ *темний*, *свіжий* ≠ *несвіжий*, *розумний*, *сучасний*, *красивий*, *цей*, *той*, *білий* ≠ *чорний*, *домашній*, *червоний*, *жовтий*, *зелений*, *блакитний*, *синій*, *коричневий*, *помаранчевий*, *рожевий*, *харківський*, *національний*, *український*, *китайський*, *англійський*, *німецький*.

Lexical work: activation of knowledge about antonyms and synonyms, writing down adjectives, translation into the student's native language, matching nouns to adjectives, matching adjectives with nouns in gender and number.

Performing exercises:

1) description of the object depicted in the picture: *маленький будинок*, *жовтий лимон*, *біле вікно*, *старий телефон*, *велика гарна квітка*;

2) addition of noun endings: *розумн__ студенти*, *економічн__ факультет*, *велик__ кредит*, *світл__ аудиторія*, *молоди__ сестра*;

3) choosing adjectives in the correct form: _____ *хліб*, _____ *салат*,
_____ *кава*;

4) answers to questions: *Який це університет? (харківський, національний, наш, український); Яка це книга? (нова, стара, велика, маленька, цікава, нецікава);*

5) asking questions: *іноземний студент – Який студент?; остання сторінка – Яка сторінка?; сучасна економіка – Яка економіка?;*

6) supplementing phrases with antonyms: *Цей телефон не дешевий, а дуже _____; Артем не молодший брат, а _____;*

7) description of subjects surrounding the student: *синя ручка, новий олівець, зелена дошка, білі двері, світла кімната;*

8) listening: listening to an audio recording, repeating words, answering questions;

Completing the table

Країна	Мова
Україна	<i>українська</i>
Англія	<i>англійська</i>
Китай	<i>китайська</i>
Франція	<i>французька</i>
Німеччина	<i>німецька</i>
Італія	<i>італійська</i>
Узбекистан	<i>узбецька</i>
Туреччина	<i>турецька</i>

Reading dialogues, additions, production of their own according to the sample:

- Що це? – Харків дуже _____ місто.
- Це підручник. – Київ теж _____ місто. Це столиця.
- Він новий? – Там є _____ парки?
- Ні, він старий. – Так, є.

The concept of an **adverb**. Using adverbs of action with the question *how?*

An adverb is an invariable part of speech that expresses a sign of an action, a sign of an object, or a sign of another sign. Answers the questions *how?*, *when?*, *for what?*, *why?*, *where?*, *where to?*, *how much?* Mostly ends in -o, -e

Як?

добре ≠ погано швидко ≠ повільно голосно ≠ тихо

правильно ≠ неправильно уважно ≠ неухажно

– Я читаю *по-українськи* / *українською добре*. А ви?

– Я читаю *по-українськи погано*.

– *Як* говорить студент?

– Він говорить *тихо*.

– *Як* працює комп'ютер?

– Він працює дуже *повільно*.

– Студенти, слухайте *уважно*!

– Так, ми слухаємо.

Completing tasks on the use of adverbs of action.

Lexical topic: “My city”.

Work with the text “Kharkiv”.

Харків

Харків – велике красиве українське місто. Тут є зелені гарні парки, сучасні будинки, дуже велика площа, університети, банки, музеї, кав'ярні, стадіони, . Тут є ріки. Тут живуть гарні люди. Я дуже люблю це чудове місто.

1. Dictionary work: searching for new words in the dictionary, translation into the student's native language.

2. Work with illustrative material for the text, presentation.

3. Reading the text in compliance with orthographic norms.

4. Grammatical work: analysis of the peculiarities of the use of adjectives in the text. Students find the phrase “adjective+noun”, ask questions, determine gender and number.

5. Formation of speech activity. Answers to the questions to the text. If necessary, the teacher's comment and help.

6. Improving dialogic speech skills: composing dialogues on a topic, preparing for a story about the student's hometown.

7. Writing a text about the student's hometown. Creating a presentation with text and photos of cities.

Content of independent work. Work with texts on the topic: Adjective. Adverb. My city (reading texts, listening, oral and written answers to questions). Completion of lexical and grammatical tasks according to the topic. Oral speech practice (listening, composing dialogues, preparing for a monologue). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback.

Topic 6. Numeral. Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule

The number of hours of practical classes is 6.

The number of hours of independent work is 12.

Content of classes on the topic. Designation of the number of items. Use of quantitative numerals (the question *скільки?*). Designation of the order of objects when counting (the question *котрий? котра? компе? компі?*). Kind and number of ordinal numerals.

Days of the week and months in Ukrainian. Lessons schedule. Позначення кількості предметів.

Recommendations for studying topic 6

A numeral is a part of speech that means a number, the number of objects or their order in a number. Answers the question *скільки? котрий?*

Presentation of grammatical material: the concept of numerals, marking the number of items, the question *скільки?*

1 один

6 шість

2 два

7 сім

3 три

8 вісім

4 чотири

9 дев'ять

5 п'ять

10 десять

11 одинадцять	20 двадцять	1 000 (одна) тисяча
12 дванадцять	30 тридцять	2000 – 4000 дві – чотири
13 тринадцять	40 сорок	тисячі
14 чотирнадцять	50 п'ятдесят	5000 – 20000 п'ять –
15 п'ятнадцять	60 шістдесят	двадцять тисяч
16 шістнадцять	70 сімдесят	1 000 000 мільйон
17 сімнадцять	80 вісімдесят	1 000 000 000 мільярд
18 вісімнадцять	90 дев'яносто	
19 дев'ятнадцять	100 сто	

№ – номер

= – дорівнює

+ – додати

÷ – поділити (на)

- – відняти

× – помножити (на)

629 = 600 + 20 + 9 – шістсот двадцять дев'ять

2234 = 1000 + 200 + 30 + 4 – дві тисячі двісті тридцять чотири

1 376 547 – один мільйон триста сімдесят шість тисяч п'ятсот сорок сім

Students reading numerals in compliance with orthographic norms.

Compilation of phrases: *група номер 1, завдання номер чотири, аудиторія номер дванадцять* etc. Record phone number.

Reading dialogues with quantitative numerals:

– Добрий день! Тут група номер *два*?

– Вітаю! Ні, тут група номер *шість*.

– А де група номер *два*?

– Вона там, в аудиторії номер *десять*.

Drafting dialogues according to the sample.

Numerals 1 and 2 have several forms:

1– *один* син, *одна* дочка, *одне* авто. Студенти *одні* (без викладача).

2 – два ноутбуки, два таксі, дві студентки.

Task performance: count students, subjects in the classroom.

Designs for indicating the age of a person

Скільки Вам (тобі, йому, їй) років?

Мені (тобі, йому, їй) 1 (21, 31, 41) рік.

Мені (тобі, йому, їй) 2, 3, 4 (22, 23, 24, 32, 33, 34) роки.

Мені (тобі, йому, їй) 5-20, 25-30 років.

Activation of vocabulary knowledge on the topic “Family”. Answers to the question of how old the student, his parents, brother, sister, grandmother, grandfather, etc. are. Work in pairs, composing dialogues.

Designation of the order of objects when counting (question *котрий? котра? котре? котрі?*).

Gender and number of ordinal numerals

однина			множина
чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
-ий/-ій	-а/я	-е/є	-і

	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
	поверх, кабінет	аудиторія, кава	вікно, завдання	слова, звуки
1	перший	перша	перше	перші
2	другий	друга	друге	другі
3	третій	третя	третє	треті
4	четвертий	четверта	четверте	четверті
5	п'ятий	п'ята	п'яте	п'яті
6	шостий	шоста	шосте	шості
7	сьомий	сьома	сьоме	сьомі
8	восьмий	восьма	восьме	восьмі
9	дев'ятий	дев'ята	дев'яте	дев'яті
10	десятий	десята	десяте	десяті

Students reading numerals in compliance with orthographic norms.
Compilation of phrase: *перший поверх, друга група, шосте завдання, десяти числа* тощо.

Reading dialogues with ordinal numbers:

- Микола, твоя квартира велика?
- Так, велика.
- А який поверх?
- *Сьомий* поверх.

Drafting dialogues according to the sample.

Comparison of synonymous constructions with quantitative and ordinal numerals: *група номер 5 – п'ята група; аудиторія номер 11 – одинадцята аудиторія.*

Completing tasks to transform quantitative numbers into ordinal numbers and vice versa.

Formation of abilities and skills of composing sentences and dialogues using quantitative and ordinal numerals.

The words of the section that are required to study: *календар, місяць, рік, година, хвилина, секунда, скільки років, номер, один – сто, двісті – тисяча, додати, відняти, дорівнює, поділити, помножити, перший, другий, третій, четвертий, п'ятий, шостий, сьомий, восьмий, дев'ятий, десятий, січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень, макроекономіка.*

Lexical topic: “Days of the week and months in the Ukrainian language”.

Learning new vocabulary for marking the days of the week, working with a dictionary. Use of presentation, drawings.

Тиждень – це сім днів: перший день – понеділок, другий день – вівторок, третій день – середа, четвертий день – четвер, п'ятий день – п'ятниця, шостий день – субота, сьомий день – неділя.

Коли? У понеділок, у вівторок, у середу, у четвер, у п'ятницю, у суботу, у неділю.

Reading new words, activating knowledge about ordinal numbers.

The names of the months in Ukrainian. Learning new vocabulary for marking the months of the year, working with a dictionary. Use of presentation, illustrative material.

Designation of months using ordinal numbers: перший місяць – січень, другий – лютий, третій – березень, четвертий – квітень, п'ятий – травень, шостий – червень, сьомий – липень, восьмий – серпень, дев'ятий – вересень, десятий – жовтень, одинадцятий – листопад, дванадцятий – грудень.

Date designation: Перше січня, друге лютого, п'яте березня, двадцять перше квітня, сімнадцате травня, двадцять третє червня, сьоме липня, двадцять четверте серпня, восьме вересня, п'ятнадцате жовтня, десяте листопада, тридцять перше грудня.

Learning new vocabulary, working with a dictionary. Use of presentation, illustrative material. Formation of new knowledge, abilities, skills of working with a clock, calendar.

Lexical topic: “Schedule of lessons”.

Working with the text “Class Schedule”.

Розклад занять

Добрий день. Мене звати Ван. Я студент-іноземець. Мій факультет – Каразінська школа бізнесу. Моя група – БА-51. Ось мій розклад занять на цей тиждень. У понеділок у мене три пари. Перша пара – українська мова, друга пара – економіка підприємства, третя пара – історія України. У вівторок у мене дві пари: математика та інформатика. У середу знову перша пара українська мова, а друга – макроекономіка. В четвер ми вивчаємо цілий день (дві пари) світове господарство. У п'ятницю є третя і четверта парі – це історія України та основи підприємництва. У суботу та неділю у мене вихідні дні, я відпочиваю, гуляю, слухаю музику, повторюю уроки, читаю тексти, вчу нові українські слова, дивлюся фільми. Мені подобається життя тут, в Україні.

1. Dictionary work: searching for new words in the dictionary, translation into the student's native language.

2. Work with illustrative material for the text, presentation.
3. Reading the text in compliance with orthographic norms.
4. Grammatical work: analysis of cases of use of numerals in the text.
5. Formation of speech activity. Answers to the questions to the text. If necessary, the teacher's comment and help.
6. Improving dialogic speaking skills: composing dialogues on a topic, preparing for a story about the schedule of students' classes in the first semester.

Content of independent work. Work with texts on the topic: “Number Book”, “Days of the week and months in the Ukrainian language”, “Schedule of classes” (reading texts, dialogues, listening, oral and written answers to questions). Completion of lexical and grammatical tasks according to the topic. Oral speech practice (listening, dialogic speech, preparation for monologue speech). Work with additional text material and presentations. Forms of control: current and thematic control with mandatory teacher feedback. Survey aimed at improving dialogic and monologic speaking skills.

CRITERIA FOR EVALUATING EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS

The assessment of master's students' knowledge and skills is carried out according to the credit-module system in accordance with the requirements of the discipline program “Ukrainian as a foreign language”. The evaluation of the quality of learning the curriculum includes the current control of success, the performance of a test and the preparation of a test for 1 semester (samples of test and test papers are provided in appendices 1, 2).

Scoring scheme

Current control, independent work						Control work, provided for educational plan	Total for 1st sem.	Credit	Total
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	12	60	40	100
8	8	8	8	8	8				

In order to be admitted to the final examination (credit), the student of higher education must score at least 30 points in the academic discipline during the current examination, independent work, individual task.

From 0 to 8 points are awarded for each studied topic, of which: performance of lexical and grammatical tasks – 0-2 points, answers to questions – 0-2 points, production of monologue statements on a given topic – 0-2 points, participation in dialogic speech – 0-2 points.

The test is valued at a maximum of 12 points and involves providing answers to 24 closed and open test questions (each task is valued at 0.5 points)

The credit work is evaluated at a maximum of 40 points and involves the performance of lexical and grammatical tasks on the topics studied during the semester (3 tasks, the maximum number of points for each task is 10 points), and writing a monologue on the proposed topic.

1) Completion of lexical and grammatical tasks – 30 points (1 point is awarded for each correct task, knowledge of the grammatical norms of the Ukrainian language is assessed).

Writing a monologue statement (at least 7 sentences) on a proposed educational or sociocultural topic – 10 points (correspondence to the topic is evaluated (does not correspond, partially corresponds, corresponds) – 0-3 points, completeness of the statement (elementary, fragmentary, incomplete, full) – 0-3 points, compliance with language norms (does not meet, partial, full) – 0-4 points).

Grading scale

The score for all types of educational activities during the semester	Mark
90 – 100	passed
70-89	
50-69	
1-49	failed

RECOMMENDED LITERATURE

Basic literature

1. Комарова В.Л., Лагута Т.М., Сухова І. Вивчаємо українську (короткостроковий курс для іноземних студентів). Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 131 с.
2. Ніколаєва Н.С., Невоїт В.І., Любчевська В.О. та ін. Українська мова для іноземців: Збірник вправ. Київ: Сокур, 2002. 174 с.
3. Ушакова Н.І., Алексєєнко Т.М., Кушнір І.М., Петренко І.П. Паралель. Українська мова для початківців. Вступний курс: навч. посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 64 с.
4. Shevchuk Yuri Beginner's Ukrainian. NYC, USA: Hippocrene Books, 2013. 431 p.

Additional literature

1. Бондаренко В.В., Резван О.О., Моргунова Н.С. та ін. Мова для всіх. Харків: ХНАДУ, 2010. 210 с.
2. Лисенко Н.О., Кривко Р.М., Світлична Є.І., Цапко Т.П. Українська мова для іноземних студентів: навчальний посібник. Київ, 2010. 240 с.
3. Чистякова А.Б. Селіверстова Л.І., Лагута Т.М. Українська мова для іноземців: підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Х.: Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. 384 с.

Internet resources

1. <http://www.ukma.edu.ua/eng/ufi/>
2. <http://www.101languages.net/ukrainian/>
3. <http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/>
4. Український правопис онлайн <http://www.pravopys.net>

Додаток 1. Зразок контрольної роботи

Appendix 1. Sample test work

1. Оберіть правильний варіант відповіді.

1	Харків – це українське ...	А) місто Б) університет В) країна Г) столиця
2	Мені подобається українська ...	А) мова Б) мовою В) мову Г) мови
3	Я ... текст.	А) читаю Б) читаєш В) читає Г) читай
4	Це ... сестра.	А) мій Б) моя В) моє Г) мої
5	... студенти навчаються в університеті.	А) український Б) українська В) китайські Г) китайське
6	Викладач... студента.	А) слухає Б) слухати В) слухають Г) слухали
7	Це ... розклад занять.	А) наші Б) наш В) наше Г) наша
8	Ми ... українську мову.	А) вивчати Б) вивчають В) вивчає Г) вивчаємо
9	У студентів ... урок.	А) перша Б) перший В) перше Г) перші
10	Вони ... завдання.	А) пише Б) писати

		В) пишуть Г) пиши
11	... університет імені В.Н. Каразіна найкращий.	А) харківська Б) харківські Г) харківський Д) харківське
12	Студентка... англійську мову.	А) знає Б) знають В) знати Г) знаю
13	Я бачу ... вікно.	А) великий Б) велика В) великі Г) велике
14	Іноземні ... приїхали в Україну.	А) студент Б) студенти В) студентка Г) студенту
15	Сьогодні... листопада.	А) двадцять Б) двадцяти В) двадцяте Г) двадцятьох
16	... сім'я живе у Китаї.	А) наш Б) моя В) ваше Г) мій
17	Це ми. А це ... університет.	А) їхній Б) його В) наш Г) ваш
18	Тут студенти. Там ... викладач.	А) їхній Б) його В) мій Г) ваш
19	Завтра у нас ... мова.	А) іноземні Б) іноземна Г) іноземне Д) іноземний
20	Зошити, олівці і книжки... на столі.	А) лежить Б) лежати В) лежать Г) лежимо
21	У кімнаті ... комп'ютер.	А) нова Б) нові

		В) новий Г) нове
22	... друзі з України.	А) мій Б) мої В) моя Г) моє
23	Я виконав ... завдання.	А) складне Б) складна В) складний Г) складного
24	Ти ... цей текст?	А) розуміти Б) розуміє В) розуміють Г) розумієш

24 тестових завдання, максимальна кількість балів – 12

Додаток 2. Зразок залікової роботи

Appendix 2. Sample credit work

Завдання 1. А. Запишіть слова у 4 колонки за зразком. Divide words into 4 groups according to the example.

Студентка, яблуко, декан, університет, країна, сім'я, українці, зошити, метро, економіст.

Він *син*, _____

Вона *карта*, _____

Воно *вікно*, _____

Вони *діти*, _____

Б. Доповніть речення займенниками МІЙ, ТВІЙ, ЙОГО, ЇЇ, НАШ, ВАШ, ЇХНІЙ у потрібній формі за зразком. Insert pronouns МІЙ, ТВІЙ, ЙОГО, ЇЇ, НАШ, ВАШ, ЇХНІЙ in the correct form according to the example.

Зразок: *Це я. А це ... батьки. – Це я. А це мої батьки.*

1. Це він. Це ... ручка.
2. Це ми. Це ... аудиторія.
3. Це ви. Це ... друзі.
4. Це вона. Тут ... зошити.

5. Це я. Там ... підручник.
6. Це ми. А це ... університет.
7. Це ти. Це ... олівець?
8. Це я. Тут ... місце.
9. Це вони. Там ... викладач.
10. Це я. Це ... подруга.

1 контрольний момент – 0,5 б., макс. – 10 б.

Завдання 2. А. Допишіть закінчення прикметників і числівників.

Write correct endings of adjectives and numerals.

Велик... університет, складн... робота, син... зошити, перш... курс,
нов... слово, десят... аудиторія, китайськ... місто, українськ... друзі,
банківськ... система, маленьк... країна.

Б. Допишіть іменники до прикметників і числівників. Add nouns to adjectives and numerals.

Зразок: Гарна ... – гарна дівчина

другий ...	нове ...	китайський ...	банківська ...
червона ...	маленькі ...	український ...	
іноземний ...	двадцять п'ятье ...	цікаві ...	

1 контрольний момент – 0,5 б., макс. – 10 б.

Завдання 3. А. Запишіть дієслова у потрібній формі. Write verbs in the correct form according to the example.

Зразок: Ти ... (розуміти) текст. → Ти розумієш текст.

1. Син... (відпочивати). → ...
2. Я ... (знати) відповідь → ...
3. Викладач ... (думати). → ...
4. Економісти ... (робити) план. → ...
5. Ми ... (вивчати) українську мову. → ...

Б. Вставте займенник за зразком. Insert the correct pronoun according to the example.

Зразок: ... пишемо диктант. Ми пишемо диктант.

1. ... читаєш текст.
2. ... буде відповідати завтра.
3. ... слухають лекцію.
4. ... працює зараз.
5. ... навчаюсь в університеті імені В.Н. Каразіна.

1 контрольний момент – 1 б., макс. – 10 б.

4. Розкажіть про ваш розклад. Дайте розгорнуту відповідь (7-8 речень).

Максимальна кількість балів за завдання – 10 б.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Тітаренко Олена Олексіївна
Копилова Олена Володимирівна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять
з дисципліни для іноземних здобувачів вищої освіти
і курсу другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 073 «менеджмент»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 23.10.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 4,1. Обсяг 0,788 Мб. Зам. № 520/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна